

SBÍRKA
SOUDNÍCH
ROZHODNUTÍ
A STANOVISEK

VÝBĚR Z ROZHODNUTÍ

Evropského soudu
pro lidská práva
ve Strasbourgu

OBSAH:	Statut Rady Evropy.....	3
	Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 15088/89 ve věci <i>Jacobowski versus Německo</i>	29
	Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 16213/90 ve věci <i>Burghartz versus Švýcarsko</i>	36
	Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 14838/89 ve věci <i>A. versus Francie</i>	42

SDĚLENÍ MINISTERSTVA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ

Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 5. května 1949 byl v Londýně přijat Statut Rady Evropy.

Se Statutem vyslovil souhlas Parlament České republiky a listina o přístupu České republiky ke Statutu Rady Evropy byla uložena u generálního tajemníka Rady Evropy, depozitáře Statutu, dne 30. června 1993.

Statut vstoupil v platnost na základě svého článku 42 odst. b. dnem 3. srpna 1949 a pro Českou republiku v souladu se zněním svého článku 4 dnem 30. června 1993.

Český překlad Statutu se vyhláší současně.

STATUT RADY EVROPY

Vlády Belgického království, Dánského království, Francouzské republiky, Irské republiky, Italské republiky, Lucemburského velkovévodství, Nizozemského království, Norského království, Švédského království a Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku,

přesvědčeny, že upevnění míru založeného na spravedlnosti a mezinárodní spolupráci je životně důležité pro zachování lidského společenství a civilizace;

potvrzující svoji plnou oddanost duchovním a morálním hodnotám, které jsou společným dědictvím jejich národů a původním zdrojem zásad svobody jednotlivce, politické svobody a právního státu, na kterých je založena každá opravdová demokracie;

věříce, že pro zachování a další rozvoj těchto myšlenek, jakož v zájmu hospodářského a společenského rozvoje, je třeba větší jednoty mezi stejně smýšlejícími evropskými zeměmi;

mající za to, že za účelem naplnění této potřeby, jakož i vyjádřených tužeb národů evropských států, je nezbytné od nynějška vytvořit organizaci sdružující evropské státy co nejtěsněji;

rozhodly se proto vytvořit Radu Evropy sestávající z výboru představitelů vlád a poradního shromáždění a za tímto účelem přijaly tento statut.

KAPITOLA I

Cíl Rady Evropy

Článek 1

a. Cílem Rady Evropy je dosažení větší jednoty mezi jejími členy za účelem ochrany uskutečňování ideálů a zásad, které jsou jejich společným dědictvím, a usnadňování jejich hospodářského a společenského rozvoje.

b. Tento cíl bude naplňován prostřednictvím orgánů Rady jednáním o otázkách společného zájmu a dohodami a společnými opatřeními ve věcech hospodářských, sociálních, kulturních, vědeckých, právních a správních a cestou dodržování a další realizace lidských práv a základních svobod.

c. Účast v Radě Evropy nemá vliv na spolupráci jejích členů na činnosti Spojených národů a jiných mezinárodních organizací nebo svazů, jejichž jsou členy.

d. Otázky týkající se národní obrany nespádají do působnosti Rady Evropy.

KAPITOLA II

Členství

Článek 2

Členy Rady Evropy jsou strany tohoto statutu.

Článek 3

Každý člen Rady Evropy uznává zásadu právního státu a zaručuje všem osobám pod jeho jurisdikcí dodržování lidských práv a základních svobod. Je povinen upřímně a efektivně spolupracovat při naplňování cíle Rady Evropy definovaného v kapitole I.

Článek 4

Evropský stát, který je považován za schopného plnit ustanovení článku 3 a má takovou vůli, může být pozván Výborem ministrů, aby se stal členem Rady Evropy. Stát, který byl takto pozván, se stane členem tím, že jeho jménem je uložena u generálního tajemníka listina o přístupu k tomuto statutu.

Článek 5

a. Za zvláštních okolností, evropský stát, který je považován za schopného plnit ustanovení článku 3 a má takovou vůli, může být Výborem ministrů pozván, aby se stal přidruženým členem Rady Evropy. Stát, který byl takto pozván, se stane přidruženým členem tím, že jeho jménem je uložena u generálního tajemníka listina o přijetí tohoto statutu. Přidružený člen je oprávněn být zastoupen pouze u Poradního shromáždění.

b. Výraz „Člen“ v tomto statutu znamená také přidružený člen, pokud se netýká zastoupení ve Výboru ministrů.

Článek 6

Před vydáním pozvání podle článku 4 nebo 5 výše Výbor ministrů stanoví počet zástupců v Poradním shromáždění, ke kterému bude navrhovaný člen oprávněn, a poměr jeho finančního příspěvku.

Článek 7

Její člen může vystoupit z Rady Evropy písemným oznámením svého rozhodnutí generálnímu tajemníkovi. Jestliže je vystoupení oznámeno v průběhu prvních devíti měsíců finančního roku, stává se účinným koncem tohoto finančního roku. Jestliže je oznámení učiněno v průběhu posledních třech měsíců finančního roku, stává se účinným koncem příštího finančního roku.

Článek 8

Člen Rady Evropy, který vážně porušil ustanovení článku 3, může být dočasně zbaven svého práva na zastoupení a požádán Výborem ministrů, aby vystoupil podle ustanovení článku 7. Jestliže takový člen nevyhoví takové žádosti, Výbor může rozhodnout, že tento člen přestává být členem Rady ode dne, který Výbor sám určí.

Článek 9

Jestliže člen neplní své finanční povinnosti, Výbor ministrů může pozastavit jeho právo na zastoupení ve Výboru a v Poradním shromáždění do té doby, než uvedené povinnosti splní.

KAPITOLA III

Všeobecná ustanovení

Článek 10

Orgány Rady Evropy jsou:

- i. Výbor ministrů;
- ii. Poradní shromáždění.

Oběma orgánům pomáhá Sekretariát Rady Evropy.

Článek 11

Sídlem Rady Evropy je Štrasburk.

Článek 12

Úředními jazyky Rady Evropy jsou angličtina a francouzština. Jednací řády Výboru ministrů a Poradního shromáždění určí okolnosti a podmínky, za kterých mohou být použity i jiné jazyky.

KAPITOLA IV

Výbor ministrů

Článek 13

Výbor ministrů je orgán, který jedná jménem Rady Evropy ve shodě s články 15 a 16.

Článek 14

Každý člen má jednoho představitele ve Výboru ministrů a každý představitel má jeden hlas. Představiteli ve výboru jsou ministři zahraničních věcí. Jestliže ministr zahraničních věcí nemůže být přítomen nebo jestliže to vyžadují jiné okolnosti, může být jmenován zástupce, aby jednal jeho jménem. Vždy, pokud je to možné, je zástupce členem vlády svého státu.

Článek 15

a. Na doporučení Poradního shromáždění nebo ze své vlastní iniciativy Výbor ministrů posuzuje opatření směřující k naplňování cíle Rady Evropy, včetně sjednávání úmluv a dohod a k přijímání společných postupů vládami členských států v určených otázkách. Závěry sděluje členům generální tajemník.

b. V případě potřeby závěry Výboru mohou mít formu doporučení vládám členů. Výbor může vlády členů požádat, aby byl informován o tom, jak na tato doporučení reagovaly.

Článek 16

S výhradou pravomocí Poradního shromáždění definovaných v článcích 24, 28, 30, 32, 33 a 35 Výbor ministrů závazně rozhoduje ve všech věcech vnitřní organizace a úpravy Rady Evropy. Za tímto účelem Výbor ministrů přijímá nezbytná finanční a správní opatření.

Článek 17

Výbor ministrů může zřídit poradní a technické výbory nebo komise ke každému zvláštnímu účelu, který považuje za potřebný.

Článek 18

Výbor ministrů přijímá svůj vlastní jednací řád, ve kterém se stanoví zejména:

- i. kvórum;
- ii. způsob určení a funkční období předsedy výboru;
- iii. postup pro zařazování bodů na pořad jednání a pro předkládání návrhů rezolucí; a
- iv. podmínky pro jmenování zástupců podle článku 14.

Článek 19

Na každém zasedání Poradního shromáždění podává Výbor ministrů shromáždění zprávy o své činnosti spolu s potřebnou dokumentací.

Článek 20

a. Rezoluce Výboru ministrů týkající se následujících důležitých věcí, zejména:

- i. doručení podle článku 15 odst. b.;
- ii. otázek uvedených v článku 19;
- iii. otázek uvedených v článku 21 odst. a. i. a odst. b.;
- iv. otázek uvedených v článku 33;
- v. doporučení doplňků článků 1 odst. d., 7, 15, 20 a 22 a
- vi. každé jiné otázky, o které Výbor rozhodne rezolucí přijatou podle odstavce d. uvedeného níže, že vzhledem k její důležitosti je možné o ní rozhodnout pouze jednomyslně, vyžadují ke svému přijetí jednomyslnost odevzdaných hlasů a většinu hlasů představitelů oprávněných zasedat ve Výboru.

b. O otázkách týkajících se vnitřního jednacího řádu nebo finančních nebo správních pravidel může být rozhodováno prostou většinou představitelů oprávněných zasedat ve Výboru.

c. Přijetí rezolucí Výboru podle článků 4 a 5 vyžaduje většinu dvou třetin hlasů všech představitelů oprávněných zasedat ve Výboru.

d. Přijetí jakékoliv jiné rezoluce Výboru, včetně přijetí rozpočtu, jednacího řádu, finančních a správních pravidel, doporučení změn článků tohoto statutu neuvedených v odstavci a. v. uvedeném výše, a určující v případě pochybností, který z odstavců tohoto článku se použije, vyžaduje většinu dvou třetin odevzdaných hlasů představitelů a většinu hlasů představitelů oprávněných zasedat ve Výboru.

Článek 21

- a. Pokud Výbor ministrů nerozhodne jinak, jsou jeho zasedání
 - i. neveřejná a
 - ii. konají se v sídle Rady.
- b. Výbor rozhodne, které informace o závěrech a jednáních neveřejných zasedání budou zveřejněny.
- c. Výbor se schází před zahájením a na počátku každého zasedání Poradního shromáždění pokaždé, kdy to považuje za potřebné.

KAPITOLA V

Poradní shromáždění

Článek 22

Poradní shromáždění je poradním orgánem Rady Evropy. Projednává otázky v rámci své působnosti stanovené tímto statutem a předává své závěry ve formě doporučení Výboru ministrů.

Článek 23

(doplněn v květnu 1951)

- a. Poradní shromáždění může jednat a přijímat doporučení o každé otázce týkající se cíle a působnosti Rady Evropy definovaných v Kapitole I. Jedná a může přijímat doporučení ke každé otázce, která je mu předložena Výborem ministrů s žádostí o stanovisko.
- b. Ve shodě s odstavcem a. tohoto článku Shromáždění určuje svůj pořad jednání. Přitom přihlíží k činnosti jiných evropských mezivládních organizací, jejichž členy jsou všechny členské státy rady nebo některé z nich.
- c. Předseda Shromáždění rozhoduje, v případě pochybností, zda otázka přednesená v průběhu zasedání patří na pořad Shromáždění.

Článek 24

S přihlédnutím k ustanovení článku 38 odst. d. může Poradní shromáždění ustavit výbory nebo komise, aby posuzovaly kteroukoliv otázku v rámci jeho působnosti stanovené článkem 23, podávaly mu zprávy, posuzovaly a připravovaly otázky zařazené na pořad jednání a vyjadřovaly se ke všem procedurálním otázkám.

Článek 25

(První věta odstavce a. ve znění doplňku z května 1951 – Poslední dva pododstavce odstavce a. byly doplněny v květnu 1953. První pododstavec odstavce a. byl doplněn v říjnu 1970.)

- a. Poradní shromáždění je tvořeno představiteli každého členského státu zvolenými jeho parlamentem z jeho členů nebo jmenovaných z členů tohoto parlamentu způsobem, který si tento parlament sám stanoví, s výhradou oprávnění každé členské vlády provést dodatečná nezbytná jmenování, pokud parlament nezasedá a nestanovil postup pro takový případ. Každý představitel musí být občanem členského státu, který zastupuje, nesmí být však současně členem Výboru ministrů.

Mandát takto určených představitelů vzniká zahájením řádného zasedání následujícího po jejich určení; mandát zaniká zahájením příštího řádného zasedání nebo pozdějšího řádného zasedání s výhradou oprávnění členských států provést nová jmenování v důsledku parlamentních voleb.

Jestliže člen doplňuje místa uprázdněná v důsledku smrti nebo rezignace nebo přistoupí k novému jmenování v důsledku výsledků voleb do svého parlamentu, mandát nových představitelů se bude datovat od prvního zasedání Shromáždění následujícího po jejich jmenování.

b. Žádný představitel nemůže být zbaven mandátu v průběhu zasedání Shromáždění bez souhlasu tohoto Shromáždění.

c. Každý představitel může mít svého zástupce, který v případě jeho nepřítomnosti je oprávněn zasedat, vystupovat a hlasovat místo něho. Ustanovení odstavce a. výše se použijí i pro určení zástupců.

Článek 26

(Ve znění doplnků z prosince 1951, května 1958, listopadu 1961, května 1965, února 1971, prosince 1974, října 1976, ledna 1978, listopadu 1978, listopadu 1988, května 1989, listopadu 1990, února 1991, listopadu 1991, května 1992 a května 1993.)

Členové jsou oprávněni k následujícímu počtu představitelů:

Belgie	7
Bulharsko	6
Dánsko	5
Estonsko	3
Finsko	5
Francie	18
Irsko	4
Island	3
Itálie	18
Kypr	3
Lichtenštejnsko	2
Litva	4
Lucembursko	3
Malta	3
Maďarsko	7
Nizozemí	7
Norsko	5
Polsko	12
Portugalsko	7
Rakousko	6
Řecko	7
San Marino	2
Slovinsko	3
Spojené království Velké Británie a Severního Irsku	18
Spolková republika Německo	18
Španělsko	12
Švédsko	6
Švýcarsko	6
Turecko	12

Článek 27
(doplněn v květnu 1951)

Podmínky, za kterých může být Výbor ministrů kolektivně zastoupen v jednání Poradního shromáždění, a podmínky, za kterých představitelé ve Výboru nebo jejich zástupci mohou před Shromážděním individuálně vystupovat, budou určeny v příslušných ustanoveních jednacího řádu, která přijme Výbor po konzultaci se Shromážděním.

Článek 28

a. Poradní shromáždění přijímá svůj vlastní jednací řád a volí ze svých členů svého předsedu, který zůstává ve funkci až do následujícího řádného zasedání.

b. Předseda řídí práce Shromáždění, ale neúčastní se ani rozpravy ani hlasování. Zástupce představitele, který je předsedou, může zasedat, jednat a hlasovat místo něho.

c. Jednací řád stanoví zejména:

- i. kvórum;
- ii. způsob volby a volební období předsedy a ostatních členů Byra;
- iii. způsob určení pořadu jednání a jeho oznámení představitelům;
- iv. lhůty a způsob oznámení jmen představitelů a jejich zástupců.

Článek 29

S výhradou ustanovení článku 30, rezoluce Poradního shromáždění včetně těch, které

- i. obsahují doporučení pro Výbor ministrů;
 - ii. navrhují Výboru otázky, které mají být zařazeny na pořad jednání Shromáždění;
 - iii. vytvářejí výbory nebo komise;
 - iv. určují datum zahájení jeho zasedání;
 - v. určují, jaká většina je nezbytná k přijetí rezolucí neuvedených výše bod i. – iv., nebo určují, v případě pochybností, jaké většiny je zapotřebí,
- vyžadují vždy ke svému přijetí dvoutřetinovou většinu hlasů představitelů účastnících se hlasování.

Článek 30

Ke schválení rezolucí Poradního shromáždění týkajících se otázek jeho vnitřního chodu, zejména volby členů Byra, určení členů výborů a komisí a přijetí jednacího řádu, je zapotřebí takové většiny, jakou stanoví Shromáždění podle článku 29 odst. v.

Článek 31

Jednání o návrzích, které mají být předloženy Výboru ministrů, o zařazení určité otázky na pořad jednání Poradního shromáždění se mohou týkat kromě definice svého předmětu pouze důvodů pro nebo proti takovému zařazení.

Článek 32

Poradní shromáždění se schází jedenkrát za rok na řádném zasedání, jehož datum a trvání budou stanoveny Shromážděním tak, aby se co možná nejméně překrývaly se zasedáními parlamentů v členských státech a se za-

sedáními Valného shromáždění Organizace spojených národů. Pokud Shromáždění a Výbor ministrů ve vzájemné shodě společně nerozhodnou jinak, řádné zasedání netrvá déle než jeden měsíc.

Článek 33

Řádná zasedání Poradního shromáždění se konají v sídle Rady, pokud Shromáždění a Výbor ministrů ve vzájemné shodě společně nerozhodnou jinak.

Článek 34

(doplněn v květnu 1951)

Poradní shromáždění může být také svoláno k mimořádnému zasedání na návrh Výboru ministrů nebo předsedy Shromáždění a po jejich vzájemné dohodě, která určí také datum a místo zasedání.

Článek 35

Pokud Poradní shromáždění nerozhodne jinak, jsou jeho jednání veřejná.

KAPITOLA VI

Sekretariát

Článek 36

- a. Sekretariát je tvořen generálním tajemníkem, náměstkem generálního tajemníka a nezbytným personálem.
- b. Generální tajemník a náměstek generálního tajemníka jsou jmenováni Poradním shromážděním na doporučení Výboru ministrů.
- c. Ostatní členové Sekretariátu jsou jmenováni generálním tajemníkem podle vnitřního řádu.
- d. Člen Sekretariátu nesmí být placeným zaměstnancem žádné vlády, nesmí být členem Poradního shromáždění ani národního parlamentu nebo vykonávat zaměstnání neslučitelné s jeho úkoly.
- e. Každý pracovník Sekretariátu musí slavnostně potvrdit svoji oddanost Radě Evropy a své rozhodnutí plnit své úkoly svědomitě, zcela bez vlivu jakýchkoliv národních zájmů, a že nebude žádat ani přijímat od jakékoliv vlády nebo jiné síly vně Rady Evropy žádné pokyny související s plněním jeho úkolů a že se zdrží jakýchkoliv činů neslučitelných s jeho postavením mezinárodního úředníka odpovědného pouze Radě. Generální tajemník a náměstek generálního tajemníka činí toto prohlášení před Výborem, ostatní pracovníci před generálním tajemníkem.
- f. Každý člen musí respektovat výlučně mezinárodní povahu funkcí generálního tajemníka pracovníků Sekretariátu a zdržet se jakéhokoliv ovlivňování jejich funkcí.

Článek 37

- a. Sekretariát je umístěn v sídle Rady.

b. Za činnost Sekretariátu odpovídá generální tajemník Výboru ministrů. S výhradou ustanovení článku 38 odst. d. poskytuje Poradnímu shromáždění zejména správní a jiné služby, jaké může Shromáždění potřebovat.

KAPITOLA VII

Financování

Článek 38

(Odstavec e. článku 38 byl doplněn v květnu 1951)

- a. Každý člen hradí náklady svého zastoupení ve Výboru ministrů a v Poradním shromáždění.
- b. Výdaje Sekretariátu a všechny ostatní společné výdaje jsou rozdělovány mezi všechny členy v poměru stanoveném Výborem na základě počtu obyvatel každého členu.
Příspěvek přidruženého členu určuje Výbor.
- c. Za podmínek stanovených ve finančním řádu předkládá generální tajemník každoročně rozpočet ke schválení Výboru.
- d. Generální tajemník postupuje Výboru žádosti Shromáždění, které se týkají výdajů převyšujících částku, která již byla v rozpočtu určena pro Shromáždění a jeho činnost.
- e. Generální tajemník předkládá Výboru ministrů také odhad vydání předpokládaných pro uskutečnění každého doporučení předloženého Výboru. Rezoluce, k jejímuž plnění je třeba dodatečných vydání, se považuje za schválenou Výborem ministrů, pouze pokud Výbor současně schválí předpokládaná dodatečná vydání.

Článek 39

Generální tajemník oznámí každoročně vládám členů výši jejich příspěvků. Příspěvky jsou považovány za splatné dnem jejich oznámení a musí být zaplaceny k rukám generálního tajemníka nejpozději šest měsíců od data jejich oznámení.

KAPITOLA VIII

Výsady a imunity

Článek 40

a. Rada Evropy, představitelé členů a Sekretariátu požívají na území členů takové výsady a imunity, které jsou potřebné pro plnění jejich funkcí. V rámci těchto imunit zejména nemohou být představitelé v Poradním shromáždění zatčeni ani soudně stíháni na území všech členů pro vyslovený názor nebo hlasování při jednání Shromáždění, jeho výborů nebo komisí.

b. Členové budou usilovat, aby co nejdříve byla sjednána dohoda k realizaci ustanovení odstavce a. výše. Za tímto účelem Výbor ministrů doporučí vládám členů přijetí dohody definující výsady a imunity přiznávané na území všech členů. Navíc bude sjednána zvláštní dohoda s vládou Francouzské republiky definující výsady a imunity, které Rada požívá ve svém sídle.

KAPITOLA IX

Doplňky

Článek 41

a. Návrhy doplňků se předkládají ve Výboru ministrů nebo za podmínek stanovených v článku 23 v Poradním shromáždění.

b. Doplnky, které považuje za potřebné, Výbor doporučí a zajistí jejich sepsání do protokolu.

c. Každý doplňující protokol vstoupí v platnost, jakmile bude podepsán a ratifikován dvěma třetinami členů.

d. Bez ohledu na ustanovení předcházejících odstavců tohoto článku, doplňky článků 23 – 35, 38 a 39, které byly schváleny Výborem a Shromážděním, vstoupí v platnost datem ad hoc zápisu sepsaného generálním tajemníkem a zasláno vládám členů, ve kterém se potvrzuje schválení těchto doplňků. Ustanovení tohoto odstavce se mohou použít až po skončení druhého řádného zasedání Shromáždění.

KAPITOLA X

Závěrečná ustanovení

Článek 42

a. Tento statut podléhá ratifikaci. Ratifikační listiny budou uloženy u vlády Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku.

b. Tento statut vstoupí v platnost po uložení sedmé ratifikační listiny. Vláda Spojeného království zašle všem vládám, které tento statut podepsaly, potvrzení o tom, že Statut vstoupil v platnost, se jmény členů Rada Evropy k tomuto datu.

c. Následně se každý signatář stane stranou tohoto statutu dnem uložení své ratifikační listiny.

Na důkaz toho níže podepsaní, řádně k tomu zmocnění, podepsali tento statut.

Dáno v Londýně 5. května 1949 v angličtině a francouzštině, přičemž oba texty mají stejnou platnost, v jediném výtisku, který zůstane uložen v archívech vlády Spojeného království, která všem ostatním signatářským vládám zašle jeho ověřený opis.

SDĚLENÍ MINISTERSTVA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ

Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 2. září 1949 byla v Paříži přijata Všeobecná dohoda o výsadách a imunitách Rady Evropy a dne 6. listopadu 1952 ve Štrasburku byl sjednán Protokol ke Všeobecné dohodě o výsadách a imunitách Rady Evropy.

S dohodou i Protokolem vyslovil souhlas Parlament České republiky. Listina o přístupu České republiky ke Všeobecné dohodě o výsadách a imunitách Rady Evropy ze dne 2. září 1949 a k Protokolu ze dne 6. listopadu 1952 byla uložena u depositáře dohody i Protokolu, tj. generálního tajemníka Rady Evropy, dne 28. dubna 1995.

Dohoda vstoupila v platnost na základě svého článku 22 dnem 10. září 1952 a Protokol v souladu se zněním svého článku 7 odst. (b) vstoupil v platnost dnem 11. července 1956. Pro Českou republiku dohoda i Protokol vstoupily v platnost na základě článku 7 odst. (ii) Protokolu dnem 28. dubna 1995.

Dne 28. dubna 1995 byly ve Štrasburku jménem České republiky podepsány:

Druhý protokol ke Všeobecné dohodě o výsadách a imunitách Rady Evropy, sjednaný v Paříži dne 15. prosince 1956,

Čtvrtý protokol ke Všeobecné dohodě o výsadách a imunitách Rady Evropy, sjednaný v Paříži dne 16. prosince 1961 a

Pátý protokol ke Všeobecné dohodě o výsadách a imunitách Rady Evropy, sjednaný ve Štrasburku dne 18. června 1990.

S protokoly vyslovil souhlas Parlament České republiky a prezident republiky je ratifikoval. Ratifikační listiny byly uloženy u depositáře, tj. generálního tajemníka Rady Evropy, dne 30. května 1995.

Druhý protokol vstoupil v platnost na základě svého článku 6 odst. 1 dnem 15. prosince 1956 a pro Českou republiku vstoupil v platnost na základě téhož článku odst. 2 dnem 30. května 1995.

Čtvrtý protokol vstoupil v platnost na základě svého článku 10 odst. 1 dnem 16. prosince 1961 a pro Českou republiku vstoupil v platnost na základě téhož článku odst. 2 dnem 30. května 1995.

Pátý protokol vstoupil v platnost na základě svého článku 3 odst. 1 dnem 1. listopadu 1991 a pro Českou republiku vstoupí v platnost na základě téhož článku odst. 2 dnem 1. září 1995.

České překlady dohody i protokolů se vyhlášují současně.

VŠEOBECNÁ DOHODA

o výsadách a imunitách Rady Evropy

Vlády Belgického království, Dánského království, Francouzské republiky, Řeckého království, Irské republiky, Italské republiky, Velkovévodství Lucemburského, Nizozemského království, Norského království, Švédského království, Turecké republiky a Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku;

Vzhledem k tomu, že podle článku 40 odstavce (a) Statutu Rady Evropy zástupci členských států a Sekretariátu požívají na území členských států výsad a imunit nezbytných k výkonu svých funkcí;

Vzhledem k tomu, že podle odstavce (b) výše uvedeného článku se členové Rady Evropy zavázali uzavřít za účelem plnění ustanovení tohoto odstavce dohodu;

Vzhledem k tomu, že Výbor ministrů doporučil vládám členů, aby přijaly následující ustanovení;

dohodly se na následujícím:

HLAVA I

Subjektivita – způsobilost

Článek 1

Rady Evropy je právnickou osobou. Má způsobilost uzavírat smlouvy, nabývat nemovitý a movitý majetek a zcizovat jej a vystupovat před soudy.

V těchto otázkách podniká generální tajemník jménem Rady Evropy nezbytná opatření.

Článek 2

Generální tajemník vždy spolupracuje s příslušnými orgány členských států s cílem usnadnit řádný výkon spravedlnosti, zabezpečit dodržování policejních předpisů a předcházet jakémukoli zneužívání výsad, imunit, osvobození a výhod stanovených v této dohodě.

HLAVA II

Majetek, fondy a aktiva

Článek 3

Rada, její majetek a aktiva, kdekoli umístěné a v držení kohokoli, požívají imunity vůči všem druhům právního řízení, pokud se jí Výbor ministrů v určitém případě výslovně nevzdal. Rozumí se však, že zřeknutí se imunity se nevztahuje na žádné opatření nuceného výkonu rozhodnutí či zadržení majetku.

Článek 4

Budovy a místnosti Rady jsou nedotknutelné. Její majetek a aktiva, kdekoli umístěné a v držení kohokoli, nepodléhají prohlídce, zabavení, konfiskaci, vyvlastnění ani žádnému jinému správnímu, soudnímu nebo zákonodárnému zásahu.

Článek 5

Archivy Rady a vůbec všechny listiny, které jí patří nebo jsou v jejím držení, jsou nedotknutelné, ať jsou kdekoli umístěny.

Článek 6

Nepodléhají finanční kontrole, finančním předpisům ani regulaci a finančnímu moratoriu kteréhokoli druhu:

- a) Rada může držet jakékoli devizy a mít účty v kterékoli měně;
- b) Rada může volně převádět své fondy z jedné země do druhé nebo v rámci jedné země a směňovat jakékoli devizy, jež drží, na kteroukoli měnu;
- c) při výkonu svých práv podle odstavců a) a b) bude Rady Evropy brát náležitý ohled na požadavky vlády člena, pokud shledá, že jim může vyhovět bez újmy svým zájmům.

Článek 7

Rada, její aktiva, příjmy a další majetek jsou osvobozeny:

a) ode všech přímých daní; Rada se však nebude domáhat osvobození od daní a poplatků, které jsou ve skutečnosti pouhou náhradou za obecně užitečné služby;

b) ode všech celních poplatků, dovozních i vývozních zákazů a omezení, pokud jde o předměty určené pro její úřední potřebu; předměty dovezené s tímto osvobozením nebudou prodány na území státu, do něhož byly přivezeny, leda za podmínek schválených vládou tohoto státu;

c) ode všech celních poplatků, dovozních i vývozních zákazů a omezení, pokud jde o její publikace.

HLAVA III

Spojení

Článek 8

Výbor ministrů a generální tajemník požívají na území každého členského státu, pokud jde o jejich úřední spojení, alespoň tak výhodného zacházení, jaké poskytuje tento stát členům diplomatických úřadů kterékoliv jiné vlády. Úřední korespondence ani jiná úřední spojení Výboru ministrů a Sekretariátu nepodléhají cenzuře.

HLAVA IV

Zástupci členských států ve Výboru ministrů

Článek 9

Zástupci členských států ve Výboru ministrů požívají při výkonu svých funkcí a během svých cest do a z místa schůze těchto výsad a imunit:

a) imunity vůči zatčení nebo jinému zbavení svobody a vůči zabavení osobních zavazadel a imunity vůči právním řízením jakéhokoli druhu pro výroky ústní nebo písemné, jakož i pro všechna jednání, která učiní z titulu svého úředního postavení;

b) nedotknutelnost veškerých listin a dokumentů;

c) právo užívat šifer a přijímat listiny nebo korespondenci kurýrem nebo v zapečetěných zavazadlech;

d) pro sebe i své manžely vynětí z přistěhovaleckých omezení či z hlášení cizinců ve státě, do kterého přijíždějí nebo kterým projíždějí při výkonu svých funkcí;

e) pokud se týká devizových nebo měnových omezení, týchž výhod, jaké se poskytují členům diplomatických úřadů srovnatelného postavení;

f) pokud se týká osobních zavazadel, týchž imunit a výhod, jaké se poskytují členům diplomatických úřadů srovnatelné hodnosti.

Článek 10

S cílem zajistit zástupcům ve Výboru ministrů plnou svobodu slova a úplnou nezávislost při plnění povinností, bude se poskytovat imunita vůči právním řízením pro výroky ústní nebo písemné a pro všechna jednání, jež učiní při výkonu svých povinností, i poté, kdy osoby, jichž se to týká, přestaly vykonávat tyto povinnosti.

Článek 11

Výsady a imunity se poskytují zástupcům členských států nikoli pro jejich osobní prospěch, ale s cílem zabezpečit nezávislý výkon jejich funkcí ve vztahu k Výboru ministrů. Proto má členský stát nejen právo, ale i povinnost zbavit imunity svého zástupce v každém případě, kdy by podle mínění členského státu imunita překážela výkonu spravedlnosti a kdy se jí lze vzdát bez újmy účelu, pro který se imunita poskytuje.

Článek 12

a) Ustanovení článků 9, 10 a 11 nelze použít ve vztahu k úřadům státu, jehož je osoba občanem nebo jehož je, či byla zástupcem.

b) V článcích 9, 10 a 11 a v článku 12 písm. a) výraz „zástupci“ zahrnuje všechny zástupce, alternativní zástupce, poradce, odborné znalce a tajemníky delegací.

HLAVA V

Zástupci v Poradním shromáždění

Článek 13

Svobodný pohyb zástupců v Poradním shromáždění a jejich náhradníků do a z místa schůze nelze podrobit žádným administrativním ani jiným omezením.

Zástupcům a jejich náhradníkům budou, pokud jde o cla a kontrolu směny (devizové limity), poskytnuty:

a) jejich vlastní vládou tytéž výhody, jaké jsou poskytovány vysokým úředníkům cestujícím služebně do ciziny na přechodnou dobu;

b) vládami jiných členských států tytéž výhody, jaké jsou poskytovány zástupcům cizích vlád při přechodných služebních cestách do zahraničí.

Článek 14

Zástupci v Poradním shromáždění a jejich náhradníci požívají imunity vůči veškerým úředním výslechům, zbavení svobody a veškerému právnímu postihu, pokud jde o jejich slovní výroky a hlasování při výkonu funkcí.

Článek 15

Během zasedání Poradního shromáždění zástupci ve shromáždění a jejich náhradníci, bez ohledu na to, zda jsou či nejsou parlamentními poslanci, požívají:

a) na území svého domovského státu imunit poskytovaných v tomto státě členům parlamentu;

b) na území všech ostatních členských států imunity vůči jakémukoli zbavení svobody a soudnímu stíhání.

Této imunity požívají také při cestách do a z místa schůze Poradního shromáždění. Imunity se však nelze dovolat v případech, kdy zástupci a jejich náhradníci byli přistiženi při spáchání trestného činu, pokusu o jeho spáchání nebo bezprostředně po jeho spáchání, ani v případech, kdy je Shromáždění zbavilo imunity.

HLAVA VI

Úředníci Rady

Článek 16

Mimo výsad a imunit uvedených v článku 18, generální tajemník a náměstek generálního tajemníka požívají, spolu se svými manžely a nezletilými dětmi, výsad a imunit, osvobození a výhod poskytovaných diplomatickým zástupcům v souladu s mezinárodním právem.

Článek 17

Generální tajemník určí kategorie úředníků, na něž se bude ustanovení článku 18 vztahovat. Sdělí to vládám všech členských států. Jména úředníků zahrnutých do těchto kategorií budou pravidelně oznamována vládám členských států.

Článek 18

Úředníci Rady Evropy:

a) požívají imunity vůči právnímu řízení pro výroky ústní nebo písemné, jakož i pro všechna jednání, která učiní v jejích mezích z titulu svého úředního postavení v mezích své pravomoci;

b) jsou osvobozeni od zdanění platů a požitků, placených jim Radou Evropy;

c) nepodléhají spolu se svými manžely a členy svých rodin, žijícími na jejich náklady, přistěhovaleckým omezením a hlášení cizinců;

d) požívají stejných výsad, pokud jde o devizové výhody, jako úředníci obdobné hodnosti přidělení k diplomatickým úřadům pověřeným u příslušné vlády;

e) požívají spolu se svými manžely a členy svých rodin, žijícími na jejich náklady, v době mezinárodní krize při repatriaci týchž výhod jako diplomatických zástupců;

f) mají právo bezcelně dovézt svůj nábytek a svršky v době, kdy poprvé nastoupí do úřadu v dotyčném státě, a bezcelně je vyvézt zpět do státu svého trvalého pobytu.

Článek 19

Výsady a imunity se poskytují úředníkům v zájmu Rady Evropy a nikoli pro jejich osobní prospěch. Generální tajemník má právo a zároveň povinnost zbavit imunity kteréhokoli úředníka v každém případě, kdy by podle jeho mínění překážela výkonu spravedlnosti a kdy se jí lze vzdát bez újmy zájmům Rady Evropy. Jde-li o generálního tajemníka a náměstka generálního tajemníka, má právo zbavit je imunity Výbor ministrů.

HLAVA VII

Dodatkové dohody

Článek 20

Rada může uzavřít s členským státem nebo s více členskými státy dodatkové dohody, které pozměňují ustanovení této Všeobecné dohody ve vztahu k tomuto členskému státu nebo k těmto členským státům.

HLAVA VIII

Spory

Článek 21

Jakýkoli spor mezi Radou a soukromými osobami, týkající se dodávek, poskytnutých služeb a nemovitostí zakoupených jménem Rady, bude předložen arbitráži podle správného nařízení vydaného generálním tajemníkem a schváleného Výborem ministrů.

HLAVA IX

Závěrečná ustanovení

Článek 22

Tato dohoda podléhá ratifikaci. Ratifikační listiny budou uloženy u generálního tajemníka Rady Evropy. Dohoda vstoupí v platnost, jakmile uloží ratifikační listiny sedm signatářů.

Signatáři však souhlasí, že do vstupu dohody v platnost, v souladu s ustanoveními předchozího odstavce a s cílem vyhnout se jakýmkoli průtahům v řádné činnosti Rady, budou dohody od okamžiku svého podpisu předběžně uplatňovat, a to v souladu se svými ústavními pravidly.

Na důkaz toho podepsaní, kteří k tomu byli řádně zmocněni, podepsali tuto Všeobecnou dohodu.

Dáno v Paříži, dne 2. září 1949 v anglickém a francouzském jazyce, přičemž obě znění mají stejnou platnost, v jediném vyhotovení, které bude uloženo v archivu Rady Evropy. Generální tajemník předá ověřenou kopii každému signatáři.

PROTOKOL

ke Všeobecné dohodě o výsadách a imunitách Rady Evropy

Signatářské vlády Všeobecné dohody o výsadách a imunitách Rady Evropy, podepsané v Paříži 2. září 1949 (dále jen „Dohoda“), přejíce si rozšířit opatření Dohody, dohodly se na tomto:

Článek 1

Kterýkoli současný nebo budoucí členský stát Rady Evropy, který nepodepsal Dohodu, může přistoupit k ní i k tomuto protokolu uložením své listiny o přístupu u generálního tajemníka Rady Evropy, který o tom zpraví členské státy Rady.

Článek 2

- a) Ustanovení hlavy IV Dohody se budou vztahovat na zástupce, kteří se účastní schůzí zástupců ministrů.
- b) Ustanovení hlavy IV Dohody se vztahují na zástupce (kromě zástupců v Poradním shromáždění), kteří se účastní schůzí svolaných Radou Evropy mimo období zasedání Výboru ministrů a zástupců ministrů. Zástupci, kteří se účastní takových schůzí, se však nemohou dovolávat imunity vůči zatčení a trestnímu stíhání, pokud byli přistiženi při spáchání trestného činu, pokusu o jeho spáchání nebo bezprostředně po jeho spáchání.

Článek 3

Ustanovení článku 15 Dohody se vztahují na zástupce v Poradním shromáždění a na jejich náhradníky v době, kdy se účastní schůzí výborů a podvýborů Poradního shromáždění, cestují do a z místa konání těchto schůzí, bez ohledu na to, zda Shromáždění v této době zasedá.

Článek 4

Stálí představitelé členských států při Radě Evropy požívají při výkonu svých funkcí a v průběhu svých cest do a z místa konání schůzí výsad, imunit a výhod, kterých požívají diplomatictí zástupci srovnatelného postavení.

Článek 5

Výsady, imunity a výhody se neposkytují zástupcům členských států pro jejich osobní prospěch, ale pro zaručení nezávislého výkonu jejich funkcí ve vztahu k Radě Evropy. Členský stát proto má nejen právo, ale též povinnost zbavit svého zástupce imunity v případě, kdy by překážela výkonu spravedlnosti a je-li možné se jí vzdát bez újmy na účelu, pro který se imunita poskytuje.

Článek 6

Ustanovení hlavy IV nelze použít ve vztahu k úřadům státu, jehož je osoba občanem nebo jehož je či byla zástupcem.

Článek 7

a) Tento protokol bude otevřen k podpisu všem členským státům, které podepsaly Dohodu. Protokol bude ratifikován současně s ratifikací nebo po ratifikaci Dohody. Ratifikační listiny budou uloženy u generálního tajemníka Rady Evropy.

b) Tento protokol vstoupí v platnost dnem, kdy bude ratifikován všemi signatáři, kteří k tomuto datu ratifikovali Dohodu, přičemž počet signatářů, kteří ratifikovali Dohodu a Protokol, nesmí být menší než sedm.

c) Pro signatáře, kteří ratifikují později, Protokol vstoupí v platnost dnem uložení ratifikační listiny.

d) U členských států, které přistoupily k Dohodě a Protokolu v souladu s ustanovením článku 1, Dohoda a Protokol vstoupí v platnost:

- (i) dnem, který je uveden v písmenu b) v případech, kdy listina o přístupu byla uložena před tímto datem; nebo
- (ii) dnem uložení listiny o přístupu v případech, kdy tato listina je uložena v den následující po dni uvedeném v písmenu b).

Na důkaz toho podepsaní, kteří k tomu byli řádně zmocněni, podepsali tento protokol.

Dáno ve Štrasburku dne 6. listopadu 1952 v anglickém a francouzském jazyce, v jediném vyhotovení, které bude uloženo v archivu Rady Evropy, přičemž obě znění mají stejnou platnost. Generální tajemník zašle kopie každé vládě, která Protokol podepsala nebo k němu přistoupila.

DRUHÝ PROTOKOL

ke Všeobecné dohodě o výsadách a imunitách Rady Evropy

Signatářské vlády, členové Rady Evropy, majíce na zřeteli ustanovení článku 59 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), podepsané v Římě 4. 11. 1950, že členové Evropské komise pro lidská práva (dále jen „Komise“) jsou oprávněni požívat při výkonu svých funkcí výsad a imunit uvedených v článku 40 Statutu Rady Evropy a v dohodách uzavřených za účelem plnění jeho ustanovení, uznávající, že je důležité určit a definovat výsady a imunity v protokolu ke Všeobecné dohodě o výsadách a imunitách Rady Evropy, podepsané dne 2. září 1949, dohodly se na následujícím:

Článek 1

Členové Komise při výkonu svých funkcí a během svých cest na místo a z místa schůzek požívají následujících výsad a imunit:

- a) imunity vůči zatčení nebo zadržení a vůči zabavení osobních zavazadel a imunity vůči řízením jakéhokoli druhu pro výroky ústní nebo písemné, jakož i pro všechna jednání učiněná z jejich oficiálního postavení,
- b) nedotknutelnost veškerých listin a dokumentů,
- c) vynětí pro sebe i pro své manžely z přistěhovaleckých omezení nebo hlášení cizinců ve státě, do kterého přijíždějí nebo kterým projíždějí při výkonu svých funkcí.

Článek 2

1. Žádná administrativní nebo jiná omezení nebudou uvalena na volný pohyb členů Komise na místo a z místa zasedání Komise.

2. Pokud jde o cla a devizové limity, budou členům Komise poskytnuty:

- a) vlastní vládou stejné výhody, jaké jsou poskytovány vysokým státním úředníkům při služebních cestách do zahraničí,
- b) vládami jiných členských států stejné výhody, jaké jsou poskytovány zástupcům cizích vlád při služebních cestách.

Článek 3

S cílem zajistit členům Komise plnou svobodu projevu a plnou nezávislost při plnění jejich povinností, bude jim poskytnuta imunita i vůči právním řízením pro výroky ústní nebo písemné a pro všechna jednání, jež učiní při výkonu svých povinností, i poté, kdy osoby, jichž se to týká, přestaly vykonávat tyto povinnosti.

Článek 4

Výsady a imunity nebudou poskytnuty členům Komise pro jejich osobní prospěch, ale pro zaručení nezávislého výkonu jejich funkcí. Pouze Komise může zbavit své členy imunity. Komise nemá pouze právo, ale i povinnost zbavit imunity svého člena v každém případě, kdy by překážela výkonu spravedlnosti, pokud je možné se jí vzdát bez újmy na účelu, pro který byla imunita poskytnuta.

Článek 5

Tento protokol bude otevřen k podpisu členskými státy Rady Evropy, které se mohou stát smluvní stranou:

- a) podpisem bez výhrady ratifikace nebo
- b) podpisem s výhradou ratifikace a následující ratifikací.

Ratifikační listiny budou uloženy u generálního tajemníka Rady Evropy.

Článek 6

1. Tento protokol vstoupí v platnost, jakmile jej tři členské státy Rady Evropy v souladu s článkem 5 podepsaly bez výhrady ratifikace nebo jej ratifikovaly.

2. Pro každý členský stát, který je podepíše bez výhrady ratifikace nebo ratifikuje později, vstoupí tento protokol v platnost dnem podpisu nebo uložení ratifikační listiny.

Článek 7

Generální tajemník Rady Evropy oznámí členskými státy Rady Evropy datum vstupu tohoto protokolu v platnost a sdělí jim názvy těch členských států, které jej podepsaly bez výhrady ratifikace nebo které jej ratifikovaly.

Na důkaz toho níže podepsaní, kteří k tomu byli řádně zmocněni, podepsali tento protokol.

Dáno v Paříži dne 15. prosince 1956 v anglickém a francouzském jazyce, přičemž obě znění mají stejnou platnost, v jediném vyhotovení, které bude uloženo v archivu Rady Evropy. Generální tajemník zašle kopie tohoto protokolu každé signatářské vládě.

ČTVRTÝ PROTOKOL

ke Všeobecné dohodě o výsadách a imunitách Rady Evropy

Signatářské vlády, členové Rady Evropy, majíce na zřeteli, že podle ustanovení článku 59 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), podepsané v Římě 4. listopadu 1950, jsou členové Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“) oprávněni při výkonu svých funkcí požívat výsad a imunit uvedených v článku 40 Statutu Rady Evropy a v dohodách uzavřených na základě tohoto článku, usuzující, že výše uvedené výsady a imunity je třeba specifikovat v protokolu ke Všeobecné dohodě o výsadách a imunitách Rady Evropy, podepsané v Paříži 2. září 1949, dohodly se na následujícím:

Článek 1

Pro účely tohoto protokolu termín „soudci“ znamená soudce, zvolené v souladu s článkem 39 Úmluvy a státem jmenované ad hoc soudce v souladu s článkem 43 Úmluvy.

Článek 2

Soudci požívají při výkonu svých funkcí a během cest konaných při výkonu těchto funkcí následujících výsad a imunit:

a) imunity vůči zatčení nebo vazbě a vůči zabavení osobních zavazadel a imunity vůči právním řízením kteréhokoli druhu pro výroky ústní nebo písemné a všechna jednání učiněná při výkonu jejich funkce,

b) vynětí z omezení volného pohybu pro sebe a své manžely při odjezdu a příjezdu ze země trvalého pobytu, při příjezdu a pobytu v zemi, ve které vykonávají své funkce, jakož i vynětí z přistěhovaleckých omezení nebo hlášení cizinců ve státě, do kterého přijíždějí nebo kterým projíždějí při výkonu svých funkcí.

Článek 3

Při cestách konaných při výkonu jejich funkcí budou soudcům, pokud jde o cla a devizové limity, poskytnuty:

a) vlastní vládou tytéž výhody, jaké jsou poskytovány vysokým státním úředníkům cestujícím do ciziny při služebních cestách do zahraničí,

b) vládami jiných členských států stejné výhody, jaké jsou poskytovány představitelům diplomatických misí.

Článek 4

1. Dokumenty a listiny Soudu, soudců a soudní administrace týkající se činnosti Soudu jsou nedotknutelné.

2. Úřední korespondence a jiná úřední sdělení Soudu, jejich členů a soudní administrace nemohou být zadrženy nebo cenzurovány.

Článek 5

Aby byla soudcům zabezpečena plná svoboda slova a naprostá nezávislost při plnění povinností, bude jim i nadále poskytována imunita vůči soudním řízením pro výroky ústní nebo písemné a pro všechna jednání vyplývající z plnění jejich povinností, i když osoby, jichž se to týká, již nevykonávají funkce.

Článek 6

Výsady a imunity se neposkytují soudcům pro jejich osobní prospěch, ale pro zaručení nezávislého výkonu jejich funkcí. Pouze Soud zasedající v plénu je oprávněn zbavit soudce imunity; nemá pouze právo, ale také povinnost zbavit soudce imunity v každém případě, kdy by podle jeho názoru imunita překážela výkonu spravedlnosti, a je-li možné se jí vzdát bez újmy na účelu, pro který byla poskytnuta.

Článek 7

1. Ustanovení článků 2 až 5 tohoto protokolu se vztahují i na tajemníka Soudu a jeho zástupce, pokud vykonává funkci tajemníka Soudu, bez omezení na výsadách a imunitách, jež mohou požívat podle článku 18 Všeobecné dohody o výsadách a imunitách Rady Evropy.

2. Ustanovení článku 18 Všeobecné dohody o výsadách a imunitách Rady Evropy se vztahuje na zástupce tajemníka Soudu, pokud se týče jeho funkce jako takové, není-li činný jako tajemník Soudu.

3. Výsady a imunity uvedené v odstavcích 1 a 2 tohoto článku se neposkytují tajemníkovi Soudu a jeho zástupci pro jejich osobní prospěch, ale pro usnadnění výkonu jejich povinností. Pouze Soud zasedající v plénu je oprávněn zbavit tajemníka Soudu a jeho zástupce imunity; nemá pouze právo, ale také povinnost odejmout tuto imunitu v každém případě, kdy by podle jeho názoru překážela výkonu spravedlnosti, a je-li možné se jí vzdát bez újmy na účelu, pro který byla poskytnuta.

Článek 8

1. Každý stát může při svém podpisu bez výhrady ratifikace, při ratifikaci nebo kdykoli poté prohlásit sdělením generálnímu tajemníku Rady Evropy, že tento protokol se bude vztahovat na všechna nebo kterékoli z území, za jejichž mezinárodní styky odpovídá, a kde se v souladu s článkem 63 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod tato Úmluva aplikuje.

2. Protokol se rozšíří na území jmenovaná v uvedeném oznámení po potvrzení generálním tajemníkem Rady Evropy, že oznámení obdržel.

Článek 9

Protokol bude otevřen k podpisu členskými státy Rady Evropy, které se stanou stranami:

- a) podpisem bez výhrady ratifikace nebo
- b) podpisem s výhradou ratifikace, po němž následuje ratifikace.

Článek 10

1. Tento protokol vstoupí v platnost, jakmile jej tři členské státy Rady Evropy v souladu s článkem 9 podepsaly bez výhrady ratifikace nebo jej ratifikovaly.

2. Pro každý další členský stát, který tento protokol podepíše bez výhrady ratifikace nebo který je ratifikuje, vstoupí tento protokol v platnost dnem podpisu nebo dnem uložení ratifikační listiny.

Článek 11

Generální tajemník Rady Evropy oznámí členským státům Rady:

- a) názvy signatářů a uložení jakékoli ratifikační listiny,
- b) datum vstupu tohoto protokolu v platnost.

Na důkaz toho podepsaní, kteří k tomu byli řádně zmocněni, podepsali tento protokol.

Dáno v Paříži dne 16. prosince 1961 v anglickém a francouzském jazyce, přičemž obě znění mají stejnou platnost, v jediném vyhotovení, které bude uloženo v archivu Rady Evropy. Generální tajemník zašle ověřené kopie každé signatářské vládě.

PÁTÝ PROTOKOL

ke Všeobecné dohodě o výsadách a imunitách Rady Evropy

Členské státy Rady Evropy, signatáři tohoto protokolu, majíce na zřeteli, že podle ustanovení článku 59 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), podepsané v Římě 4. listopadu 1950, jsou členové Evropské komise pro lidská práva (dále jen „Komise“) a Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“) oprávněni při výkonu funkcí požívat výsad a imunit uvedených v článku 40 Statutu Rady Evropy a v dohodách uzavřených na základě tohoto článku, usuzující, že uvedené výsady a imunity byly upřesněny a definovány v Druhém protokolu a ve Čtvrtém protokolu, podepsaných v Paříži 15. prosince 1956 a 16. prosince 1961, ke Všeobecné dohodě o výsadách a imunitách Rady Evropy, podepsané v Paříži 2. září 1949, majíce na zřeteli důležitost ve světle změn v činnosti kontrolního mechanismu Úmluvy doplnit výše zmíněnou Všeobecnou dohodu dalším protokolem, dohodly se na následujícím:

Článek 1

1. Členové Komise a členové Soudu jsou osvobozeni od zdanění platů, příjmů a náhrad placených jim Radou Evropy.

2. Výraz „členové Komise a členové Soudu“ zahrnuje členy, kteří poté, kdy byly nahrazeni, pokračují v jednávání těch případů, které již posuzují, a také ad hoc soudce jmenované na základě ustanovení Úmluvy.

Článek 2

1. Tento protokol bude otevřen k podpisu členskými státními Rady Evropy, které vysloví souhlas:

- a) podpisem bez výhrady ratifikace, přijetí nebo schválení nebo
- b) podpisem s výhradou ratifikace, přijetí nebo schválení s následnou ratifikací, přijetím nebo schválením.

2. Žádný členský stát Rady Evropy nepodepíše bez výhrady ratifikace, neratifikuje, nepřijme nebo neschválí tento protokol, pokud již neratifikoval nebo současně neratifikoval Všeobecnou dohodu o výsadách a imunitách Rady Evropy.

3. Ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo schválení budou uloženy u generálního tajemníka Rady Evropy.

Článek 3

1. Tento protokol vstoupí v platnost první den měsíce, který následuje po uplynutí tří měsíců od data, kdy tři členské státy Rady Evropy vyjádří svůj souhlas být vázány protokolem podle ustanovení článku 2.

2. Pro každý členský stát, který vyjádří dodatečně svůj souhlas být vázán protokolem, vstoupí tento protokol v platnost první den měsíce, který následuje po uplynutí tří měsíců ode dne podpisu nebo uložení ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo schválení.

Článek 4

Do vstupu tohoto protokolu v platnost v souladu s odstavci 1 a 2 článku 3 strany souhlasí prozatímně aplikovat tento protokol ode dne podpisu, pokud je to slučitelné s jejich ústavními předpisy.

Článek 5

Generální tajemník Rady Evropy oznámí členským státům Rady:

- a) podpis,
- b) uložení ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo schválení,
- c) den vstupu tohoto protokolu v platnost v souladu s článkem 3,
- d) jiné akty, oznámení nebo zprávy vztahující se k protokolu.

Na důkaz toho podepsaní, kteří k tomu byli řádně zmocněni, podepsali tento protokol.

Dáno ve Štrasburku dne 18. června 1990 v anglickém a francouzském jazyce, přičemž obě znění mají stejnou platnost, v jediném vyhotovení, které bude uloženo v archivu Rady Evropy. Generální tajemník zašle ověřené kopie každému členskému státu Rady Evropy.

ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
23. června 1994
VĚC JACUBOWSKI
(Rozsudek ve věci Jacubowski versus Německo)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a příslušných ustanovení Jednacího řádu, jako Senát, který tvořili následující soudci: R. Ryssdal, předseda, R. Bernhardt, B. Walsh, R. Macdonald, R. Pekkanen, M. A. Lopes Rocha, L. Wildhaber, G. Mifsud Bonnici, D. Gotchev a dále M. – A. Eissen, tajemník Soudu, a H. Petzold, zástupce tajemníka Soudu, po poradě Senátu, která se konala dne 24. listopadu 1993 a 26. května 1994, posledně uvedené data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Příklad byl Soudu předán vládou Spolkové republiky Německo (dále jen „Vláda“) a Evropskou komisí pro lidská práva („Komise“) dne 19. února a 12. března 1993, v tříměsíční lhůtě dle článku 32 odstavce 1 a článku 47 Úmluvy. Základem bylo podání stížnosti (č. 15088/89) proti Německu podle článku 25 německým občanem, panem Manfredem Jacubowskim, dne 11. dubna 1989. Požadavek Vlády se vztahoval k článkům 32 a 48, Požadavek Komise se vztahoval k článkům 44 a 48 a k deklaraci, kterou Německo uznalo obligatorní jurisdikci Soudu (článek 46). Účelem stížnosti a požadavku bylo vydání rozhodnutí, zda skutková zjištění případu zakládají porušení povinností odpovědným státem ve smyslu článku 10 Úmluvy.

2. V odpovědi na dotaz učiněný v souladu s ust. 33 § 3 (d) Jednacího řádu žadatel uvedl, že si přeje zúčastnit se soudního řízení, a ustanovil svého právního zástupce, který jej bude zastupovat (ust. 30). Předseda povolil právnímu zástupci při jednání užívat německý jazyk (ust. 27 § 3).

3. Do ustaveného Senátu byl z moci úřední jmenován pan R. Bernhardt, zvolený soudce švýcarské národnosti (článek 43 Úmluvy) a pan R. Ryssdal, předseda Soudu (článek 21 odstavec 3 /b/). Dne 27. února 1993 za přítomnosti tajemníka Soudu pan Bernhardt, místopředseda, vylosoval jména dalších sedmi členů, a to pánů B. Walshe, R. Macdonalda, R. Pekkanena, M. A. Lopese Rochy, L. Wildhabera, H. Mifsuda Bonniciho a D. Gotcheva (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 4).

4. Pan Ryssdal z titulu předsedy Senátu (ust. 21 § 5) prostřednictvím zástupce tajemníka Soudu konzultoval se zástupcem vlády, právním zástupcem žadatele a delegátem Komise postup soudního řízení (ust. 37 § 1 a ust. 38). Na základě toho tajemník Soudu obdržel vyjádření Vlády dne 16. července 1993 a vyjádření žadatele dne 19. července 1993. Dne 30. července zástupce tajemníka Komise informoval tajemníka Soudu, že delegát předloží své vyjádření ústně při jednání.

5. Dne 14. září 1993 Komise předložila spis o řízeních provedených před tímto datem, tak jak požadoval na pokyn předsedy Senátu tajemník.

6. V souladu s rozhodnutím předsedy Senátu, jenž také povolil zástupci Vlády užívat v řízení před Soudem německý jazyk (ust. 27 § 2), se veřejné zasedání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu 22. listopadu 1993. Soud předtím vykonal přípravné zasedání. Před soud předstoupily tyto osoby:

(a) za Vládu:

J. Meyer-Ladewig, ředitel odboru, Spolkové ministerstvo spravedlnosti – zástupce vlády, A. von Mühlendahl, ministerský rada, Spolkové ministerstvo spravedlnosti – poradce;

(b) za Komisi:

J. A. Frowein – delegát;

(c) za žadatele:

W. Meilicke, advokát – právní zástupce, T. Heidel, advokát – poradce.

Soud vyslechl úvodní přednesy pana Meyer-Ladewiga, pana von Mühlendahla, pana Froweina a pana Meilicke, jakož i odpovědi na své otázky.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

7. Pan Manfred Jacobowski žije v Bonnu a je novinářem z povolání. V rozhodném čase pracoval jako šéfredaktor zpravodajské agentury vedené obchodní společností Deutsche Depeschendienst GmbH, jejímž byl zakladatelem a manažerem. Tato společnost podala dne 31. března 1983 návrh na zahájení konkursního řízení (Eröffnung des Konkursverfahrens). Následně vznikla nová společnost, Deutsche Depeschendienst AG (dále „DDP“). Pan Jacobowski se stal jejím jediným ředitelem (Vorstand) a šéfredaktorem dne 3. května 1983.

8. Krátce nato pan Jacobowski zahájil dvě odlišná řízení. V prvním (A) se domáhal zrušení svého propuštění a v druhém (B) obhajoval své právo reagovat na tiskové prohlášení vydané jeho zaměstnavatelem. Téměř současně se stal účastníkem třetího řízení (C) zahájeného proti němu podle zákona o nekalé soutěži ze dne 7. června 1909 (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb – dále jen „zákon 1909“).

A. Žadatelovo propuštění

9. Dne 17. července 1984 byl žadatel pro chybný finanční managing okamžitě propuštěn a zbaven dozorčí radou DDP (Aufsichtsrat) všech svých povinností. Dne 25. srpna mu dozorčí rada zaslala další dopis o propuštění, a to z důvodu údajného zveřejnění vnitřních informací třetím osobám. Pan Jacobowski namítl neplatnost tohoto druhého propuštění, které bylo dne 12. října obnoveno. Dne 28. října mu byl zaslán další propouštěcí dopis, a to po té, co dne 25. září pan Jacobowski mezi své profesionální kolegy rozšířil dopis a novinové výstřižky (viz odstavec 14. níže). Poslední propouštěcí dopis, s uvedením zcela nových důvodů, mu byl zaslán dne 12. února 1985.

10. V závěru soudních řízení zahájených žadatelem Vrchní zemský soud (Oberlandsgericht) v Kolíně /odvolací soud/ dne 11. října 1988 rozhodl, že pan Jacobowski byl platně propuštěn dne 28. října 1984. Podle názoru soudu rozšiřování oběžníku a výstřižků je možné považovat za tak závažné porušení povinnosti loajality ze strany pana Jacobowského, že pro zaměstnavatele nejen bylo nemožné dále pokračovat ve smlouvě, ale nemohlo to být od něho rozumně očekáváno. Rozesláním novinových článků mnoha vlivným profesionálům a zdůrazňováním nepopulárních prohlášení o působnosti a obchodní situaci DDP pan Jacobowski vědomě nesl riziko, že způsobí společnosti rozsáhlou újmu. Takové chování ze strany vedoucího zaměstnance je nepřijatelné a z toho důvodu se na ně nemůže vztahovat ústavní právo na svobodu projevu. Z oběžníku mimo jiné nelze usuzovat, že jeho hlavním cílem byla obrana žadatelovy cti a pověsti. Oběžník totiž neobsahoval ani jakýkoli odkaz na obvinění ze strany DDP ani žádný argument pana Jacobowského na jeho obhajobu. Poslední odstavec v oběžníku jasně prokazoval jeho hlavní účel – a to rozšiřování nepříznivých poznámek o bývalém zaměstnavateli a navázání kontaktů s jeho adresáty.

11. Pan Jacobowski se proti tomuto rozsudku odvolal ke Spolkovému soudnímu dvoru (Bundesgerichtshof) a ke Spolkovému ústavnímu soudu (Bundesverfassungsgericht). Oba tyto soudy však dne 26. června a 25. října 1989 odmítly rozhodnout o jeho odvoláních. Důvodem bylo, že tato řízení neměla naději na úspěch.

B. Žadatelova odpověď na zaměstnavatelovo tiskové prohlášení

12. Mezitím dne 16. srpna 1984 agentura vydala tiskové prohlášení týkající se její vlastní reorganizace.

V tomto prohlášení také kritizovala způsob, jakým žadatel řídil společnost: „... poté, co soukromá společnost s ručením omezeným ... podala návrh na zahájení konkursního řízení dne 31. března 1983, veřejná společnost s ručením omezeným D. – opět pod vedením Manfreda Jacobowského – zahájila svou činnost 20. dubna 1983 se základním jměním 1 milion DM. Nezměněné obchodní metody Jacobowského, jeho nevhodné chování ke klientům, spolu s neexistencí efektivní a spolehlivé redakční rady, znamenaly, že založení nové společnosti nepřineslo žádnou výhodu, což samozřejmě vedlo ke ztrátě klientů. Až do tohoto jara Jacobowski nepravdivě informoval dozorčí radu o základních aspektech vývoje. Zejména skutečnost, že závazky vzniklé v soukromé společnosti byly převedeny na veřejnou společnost, způsobila finanční obtíže této společnosti D. Jedině na včasnou žádost bývalého finančního a účetního ředitele, K., současný ředitel, zabránil vzniku závažnějších škod, takže dnes společnost D. stojí na zdravém finančním základě. Dne 17. července – v den konání valné hromady – byl pan Jacobowski okamžitě propuštěn pro neschopnost v obchodní činnosti. K. byl pak jmenován jediným ředitelem.“

13. Dne 29. srpna a 4. září 1984 požádal žadatel DDP, aby otiskla jeho odpověď (Gegendarstellung) na tiskové prohlášení, avšak bezúspěšně. Proto požádal Zemský soud v Bonnu (Landsgericht) o vydání předběžného opatření (einstweilige Verfügung), které bylo dne 17. září 1984 zamítnuto s odůvodněním, že navrhované znění jeho odpovědi se neomezovalo jen na skutečnosti a obvinění z tiskového prohlášení (gegenteilige Tatsachenbehauptung), ale obsahovalo zcela novou verzi sledu událostí (Auflistung), což však nebylo předmětem tiskového prohlášení DDP. Dne 11. října odvolací soud v Kolíně změnil rozsudek zemského soudu a nařídil agentuře přistoupit na požadavek pana Jacobowského, což se stalo o měsíc později. Žadatel pak zveřejnil svou odpověď, kde se detailně vyjádřil ke všem hlavním obviněním obsaženým v tiskovém prohlášení DDP.

C. Řízení podle zákona o nekalé soutěži

14. Mezitím dne 25. září 1984 rozeslal pan Jacobowski třináct novinových článků z novin s velkým nákladem čtyřiceti novinovým vydavatelům a novinářům, rozhlasovým a televizním reportérům, kteří jako klienti DDP obdrželi tiskové prohlášení dne 16. srpna (viz odstavec 12. výše). Tyto články kritizovaly jeho propuštění, okolnosti toto propuštění doprovázející, obecně se pak články zabývaly činnostmi DDP. Zejména prohlašovaly, že finanční situace DDP se opět od konkursu v dubnu 1983 zhoršila (viz odstavec 7. výše), že někteří klienti hodlají opustit služby DDP, a to zejména z důvodu nedostatečného standardu a nedostatku určitých technických zařízení a vybavení. Oběžník byl doplněn následujícím dopisem: „Přiložený výběr článků o případu Jacobowski versus D. – jež je nevyhnutelně neúplný – nepochybně vnese světlo do určitých záležitostí, jež jsou stále obskurní, i když se Vám může zdát, že jsou vám některá fakta povědomá. Některé z těchto skutečností jsou uvedeny nepřesně, ale sotva změní obraz jako celek. Probíhající soudní řízení, jež zahájili členové personálu D. a já pod vlivem současného vývoje, jistě přispějí k objasnění všech detailů. Rád bych se s Vámi v blízké době osobně setkal, abych s Vámi mohl diskutovat nejen o minulém ale též o budoucím vývoji německého zpravodajského trhu. Schůzku s Vámi si rádně sjednám.“

15. Krátce nato, dne 11. března 1985, pan Jacobowski založil agenturu „public-relations“.

16. Mezitím společnost E., která získala v DDP obchodní podíl ve výši 25 %, požádala o vydání předběžného opatření (Unterlassung) proti panu Jacobowskému, spočívajícího v uložení povinnosti něčeho se zdržet. Dne 29. ledna 1986 Zemský soud v Düsseldorfu tuto žádost zamítl s odůvodněním, že spol. E. nemá žádný právní zájem (rechtliches Interesse).

17. Dne 11. prosince 1986, na základě odvolání podaného společností E., k němuž se též připojila agentura (Eintritt in den Rechtsstreit), odvolací soud v Düsseldorfu zamítl vydání opatření, zakazujícího žadateli systematicky kritizovat DDP. Nařídil mu však, že se pod pokoutou musí zdržet jakéhokoli dalšího rozesílání a rozšiřování. Dále rozhodl, že pan Jacobowski musí společnosti E. uhradit veškerou škodu, kterou svými činy způsobil a způsobil společnosti DDP. Rozsudek vycházel z ust. § 1 zákona 1909, kde je uvedeno: „Každému, kdo se

při obchodování za účelem konkurence dopustí činu, jenž je v rozporu s přijímanými morálními pravidly, lze soudně zakázat takové činy dále konat a lze mu uložit povinnost k náhradě škody.“ Soud rozhodl, že v dotčeném oběžníku respondent svým vlastním jménem opakoval obvinění a tvrzení uvedená v příložených člancích. Nepochybně tak chtěl napravit tvrzení o své osobě, obsažená v tiskovém prohlášení, která byla možná nepravdivá, ale při obchodování takto jednal především s konkurenčním úmyslem. Soud, inter alia, uvedl: „... respondent rozeslal svůj oběžník dne 25. září 1984 za účelem konkurence při provádění obchodu. Jednání lze považovat za konkurenční, jestliže je ve svém projevu schopné propagovat obchodování jedné osoby ke škodě ostatních a tam, kde se tak děje s odpovídajícím úmyslem, i když takový úmysl nemusí být jediným nebo podstatným motivem pro jednání (ustálený precedens, viz Spolkový soud Spravedlnosti v GRUR 1952, str. 410 – Constaze I. Baumbach–Hefermehl, Wettbewerbsrecht, 14. vydání, úvod k zákonu o nekalé soutěži, poznámky na okraji, 209 et. seq., s dalšími odkazy). Poznámky, které podle svědka Leisnera několikrát respondent učinil, ukazují, že i před rozesláním oběžníku respondent plánoval založit si svou vlastní agenturu poté, co opustí DDP. Rozeslání oběžníku určeného nepřátelským novinám, jenž informuje mj. o činnosti DDP jako zpravodajské agentury, současným a/nebo potenciálním klientům jak DDP, tak i zpravodajské agentury, jež respondent navrhoval založit, bylo schopno zvýšit konkurenční pozici respondentovy společnosti a poškodit pozici DDP. Tato pisatelova společnost však tenkrát nesporně neexistovala. Pro rozhodnutí o tom, zda zde existuje konkurenční vztah, je dostačující, aby obchodníci již měli nebo alespoň v budoucnosti měli stejnou potencionální klientelu. Toto byl případ vztahu mezi společností DDP a společností pisatele. ... Za respondentovým chováním lze najít dále i...konkurenční úmysl. Ze zkušeností vyplývá: fakt, že určité činnosti jsou schopné zvýšit vlastní konkurenční pozici na náklady jiného, není jediným předpokladem presumování konkurenčního úmyslu. V takovém případě je tento úmysl zřejmý také z jiných skutečností, jež vyšly najevo během řízení. Podle toho, co pan Jacubowski řekl svědkovi Leisnerovi, již dávno plánoval otevřít si svou vlastní agenturu v případě, že opustí služby DDP. V polovině července 1984 jej DDP odvolalo z funkce ředitele a v polovině srpna s ním byla ukončena pracovní smlouva. Oběžník spolu s novinovými výstřižky byl rozeslán asi o měsíc později, a to vybraným adresátům, včetně – a o tom není pochyb – důležitých klientů DDP. O několik měsíců později Jacubowski založil svou vlastní agenturu. Tento chronologický sled událostí je dalším důkazem respondentova úmyslu snížit DDP v myslích potencionálních klientů obou stran, a tímto své vlastní agentuře usnadnit získání pevné pozice na trhu pro případ konkurence DDP. Poslední odstavec oběžníku obdobně vykazuje jasný konkurenční úmysl. Ukazuje, že respondent zamýšlel vyprovokovat diskusi nejen za účelem nápravy tvrzení týkajících se jeho samotného, jež byla zřejmě nepravdivá, ale také přinejmenším za účelem propagování své vlastní budoucí činnosti jako konkurenta DDP. Není zřejmé, co dalšího mohl respondent mít, když napsal, že si přeje diskutovat nejenom o minulém, ale i o budoucím vývoji německého zpravodajského trhu. Tím, že učinil tyto nepříznivé poznámky o DDP, a tím, že je rozšířil jako svá vlastní prohlášení a tvrzení, zbytečně snižoval DDP jako konkurenta. Při tomto spojení nezáleží na tom, zda byla nepříznivá skutková prohlášení týkající se činnosti DDP přesná a zda ospravedlňovala doprovodné nepříznivé dohady. Je to proto, že i pravdivá prohlášení mohou být použita k pohanění a znevažování konkurenta, jestliže osoba, jež taková prohlášení činí, má dostatečný důvod spojit svou vlastní konkurenční pozici se znevažováním konkurenta a za podmínky, že kritika svým charakterem a stupněm nepřesáhne to, co je nezbytné (Spolkový soud spravedlnosti v GRUR 1968, str. 262 a 265 – Fälschung). Není zřejmé, že zde existoval takový důvod znevažovat činnosti DDP uváděním nepříznivých skutečností o jejich činnostech v článku Horizont.“ Stručně řečeno, pan Jacubowski zbytečně znevažoval a snižoval (behinderte unnötig) konkurenta a v důsledku toho porušil ustanovení § 1 zákona 1909.

18. Dne 26. listopadu 1987 Spolkový soudní dvůr odmítl rozhodnout o odvolání podaném žadatelem pro právní důvody (Revision), protože v takovém řízení nemá naději na úspěch.

19. Proto pan Jacubowski podal stížnost ke Spolkovému ústavnímu soudu, jejímž předmětem je zvláště porušení svobody projevu (článek 5 odst. 1 první věta Základního zákona). Dne 4. října 1988 Spolkový ústavní soud odmítl rozhodnout o této stížnosti z důvodu její nepodloženosti. Soud poznamenal, že dotčený zákaz se výlučně vztahuje k metodě, kterou si žadatel zvolil k šíření svých informací. Tyto informace měly víceméně obchodní povahu, což neznamená, že nepředstavovaly názor, jehož projevení je chráněno článkem 5 odst. 1 první větou Základního zákona. Toto ustanovení je proto potřeba zvážit proti ustanovení 1 zákona 1909, na jehož

základě byl vysloven předmětný zákaz. Soud dále uvedl: „Za účelem určení vzájemného vztahu (svobody projevu a spravedlivé soutěže) v případech poškozujících poznámek ze strany konkurenta jsou rozhodné následující body, a to s ohledem na dřívější rozhodnutí Ústavního soudu v případech zahrnujících žádost o bojkot (viz Rozhodnutí Ústavního soudu, svazek 62, 230 a 244 et seq., s dalšími odkazy). Na prvním místě: naprosto zásadní jsou motivy dotčené osoby a spolu s nimi cíl a účel těchto poznámek. Jestliže poznámka není motivovaná osobním zájmem ekonomické povahy, ale obavou o politické, ekonomické, sociální a kulturní zájmy společnosti, jestliže slouží k ovlivňování veřejného mínění, pak odvolání bude pravděpodobně podléhat ochraně podle čl. 5 odst. 1 Základního zákona, a to i tehdy, jestliže soukromé, a zvláště ekonomické zájmy jsou nepříznivě a nepřátelsky ovlivněny tímto výsledkem. Naopak, důležitost ochrany zájmů uvedených na druhém místě, je tím vyšší, čím méně poznámka přispívá k veřejné diskusi o otázce, jež stojí v popředí pozornosti společnosti, a čím více je přímo namířena proti obchodním zájmům a slouží vlastním cílům (viz rozhodnutí Ústavního soudu, sv. 66, 116 a 139), jako je zlepšování vlastního soutěžního postavení... Ve světle těchto skutečností pak rozšiřování žadatelových oběžníků jen sotva může být považováno za pokus ovlivnit veřejné mínění. Spíše bylo zaměřeno k téměř výlučné propagaci jeho soukromého obchodního zájmu a k zajištění nebo zlepšení jeho soutěžního postavení na zpravodajském trhu. Z toho vyplývá, že škoda způsobená poškozeným rozšiřováním oběžníku byla v nepoměru k žadatelovu cíli uvedenému v oběžníku, a to objasnění jeho vztahu k DDP a současnému vývoji v agentuře. V zásadě má svoboda projevu přednost před právy (Rechtsgüter) chráněnými běžnými zákony, takže prohlášení jako část probíhající diskuse o otázce veřejné důležitosti je ve svobodném demokratickém systému naprosto zásadní. Tato podmínka však splněna není, jestliže je učiněno prohlášení za účelem zajištění převahy určitých obchodních zájmů nad jinými v souvislosti s obchodní konkurencí. Skutečnost, že převaha jednoho zájmu je zajištěna prostředky, jež jsou v zásadě chráněny podle čl. 5 odst. 1 Základního zákona, nemůže proto ospravedlnit podřízení jiných zájmů, které naopak požívají ochrany běžného práva, které ukládá omezení svobody projevu, v tomto případě ustanovení § 1 zákona o nekalé soutěži (viz rozhodnutí Ústavního soudu, svazek 62, 230 a 247 et seq.) Z toho vyplývá, že zjištění odvolacího soudu, že žadatelovo rozšiřování oběžníku bylo v rozporu s přijímanými morálními pravidly, není neslučitelné s ustanovením § 5 odst. 1 Základního zákona. Ústavní soud doplnil, že skutečnost, že napadený oběžník následoval tiskové prohlášení namířené proti němu a vydané DDP (viz odstavce 12. výše), nezpůsobila neplatnost tohoto závěru, protože k tomu, aby bylo možné domáhat se ochrany Ústavy, žadatel by musel svou odpověď sledovat ovlivnění veřejného mínění, což se nestalo.

20. Dne 30. listopadu 1988 Zemský soud v Düsseldorfu zamítl nárok na náhradu škody vznesený společností DDP ve vztahu k rozsudku odvolacího soudu ze dne 11. prosince 1986 (viz odstavce 17. výše). Rozhodl, že DDP nedostatečně odůvodnilo svůj nárok a neprokázalo žádnou příčinnou souvislost mezi vznikem údajné škody a rozšiřováním oběžníku pana Jacobowského.

JEDNÁNÍ PŘED KOMISÍ

21. Pan Jacobowski podal stížnost ke Komisi dne 11. 4. 1989. Svou stížnost opíral o čl. 10 Úmluvy a stěžoval si na porušení svého práva svobody projevu.

22. Komise prohlásila stížnost (č. 15088/89) za přípustnou dne 3. prosince 1991. Ve své zprávě ze dne 7. února 1993 (ve smyslu článku 31) vyjádřila své jednomyslné stanovisko, že zde došlo k porušení článku 10. Plný text vyjádření Komise a dva oddělené názory obsažené ve zprávě jsou uvedeny v příloze k tomuto rozsudku.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Údajné porušení článku 10

23. Žadatel si stěžoval na rozhodnutí soudu ze dne 11. prosince 1986 potvrzené dne 26. listopadu 1987 Spolkovým soudním dvorem, jímž mu bylo zakázáno rozšiřovat oběžník ze dne 25. září 1984 (viz odstavce 17. – 18. výše) Udával, že došlo k porušení článku 10, který stanoví:

1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společnostem.

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.

Jak žadatel uvedl, nařízení ze dne 11. prosince 1986 mu znemožnilo další šíření jeho odpovědi ze dne 25. září 1984 na tiskové prohlášení, ve kterém jeho bývalý zaměstnavatel veřejně a otevřeně zpochybnil jeho profesionální schopnosti. Sám se neúspěšně snažil o zveřejnění své odpovědi u DDP tím, že nejprve žádal agenturu a pak Zemský soud v Bonnu (viz odstavce 12. – 13. výše). Když tyto pokusy selhaly, musel sáhnout k jiným prostředkům, bez toho, že by čekal na vydání rozsudku kolínského odvolacího soudu, neboť v sázce byla jeho pověst. V každém případě na oběžníku nebylo nic extrémního, tento pouze na několika řádcích shrnul podstatu přiložených novinových článků, jež byly normálně rozšiřovány. Komise tento názor sdílela.

24. Vláda odporovala. Vydáním předběžného opatření proti nekalosoutěžnímu jednání odvolací soud v Düsseldorfu neučinil nic víc, než uvážil obchodní záležitost, tak jak je k tomu oprávněn podle doktríny o míře uvážení. Ačkoli je nelze považovat za jediné možné, jeho rozhodnutí se jevílo přinejmenším obhájitelným a udržitelným ve světle znění oběžníku ze dne 25. září 1984, ve kterém pan Jacobowski nejprve široce podpořil kritiku DDP uvedenou v novinových výstřižcích, jež vyrobil, a poté, v posledním odstavci, vyjádřil úmysl, lehce zakrytý, o založení obchodního vztahu mezi příjemci oběžníku a novou agenturou, kterou hodlal založit. Spíše než bránit sám sebe, pan Jacobowski jasně pomluvil a očernil soutěžitele za účelem zlepšení možnosti dostat se ke klientům, což navíc bylo jasně zřejmé z rozdílu obsahu oběžníku a odpovědi zveřejněné po vydání rozsudku dne 11. října 1984 (viz odstavec 13. výše). Kromě toho národní soudy použily své moderační právo tím, že nešly dále než k zákazu dalšího rozšiřování oběžníku ze dne 25. září 1984, a žadatel tak měl stále na prostou svobodu hlásat a šířit své názory jinak.

25. Soud poznamenal, že napadené opatření nepochybně zasáhlo do práva pana Jacobowského na svobodu projevu. Skutečnost, že v tomto případě je svoboda vykonávána jinak než v diskusi o záležitostech veřejného zájmu, nezbavuje takový projev ochrany podle článku 10 (viz, *mutatis mutandis*, rozsudek Casado Coca v. Španělsko, ze dne 24. února 1994, Serie A, č. 285–A, str. 16, § 35 – tento rozsudek byl zveřejněn ve Výběru z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu, přílohou sešit I/95, str. 41 a násl.). Tento zásah byl „předepsán právem“ a sledoval legitimní cíl podle Úmluvy, zejména „ochranu pověsti nebo práv jiných“ (viz, *mutatis mutandis*, rozsudek Barthold v. Německo, ze dne 25. března 1985, Serie A, č. 165, str. 17–19, §§ 27–31). Stále však je nezbytné rozhodnout, zda tento zásah lze považovat za „nezbytný v demokratické společnosti“.

26. Soud stále zdůrazňoval, že Smluvním státům musí být ponechána určitá míra uvážení, pokud se týká toho, zda a v jakém rozsahu je zásah nezbytný, ale tato zvažovací míra jde ruku v ruce s evropským dohledem, který se vztahuje nejen na legislativu a rozhodnutí ji aplikující, ale i na ta rozhodnutí, která vydávají nezávislé soudy. Tato míra uvážení se v obchodních věcech jeví jako naprosto zásadní, zejména v oblasti tak komplexní a proměnlivé, jako je nekalá soutěž. Soud musí omezit své rozhodování jen na otázku, zda opatření přijatá na národní úrovni jsou v zásadě ospravedlnitelná a přiměřená (viz označený interní rozsudek ve věci Verlag GmbH a Klaus Beerman již citovaný, Serie A č. 165, str. 19–20, § 33).

27. V tomto případě požadavky na ochranu pověsti a práv jiných musí být postaveny proti žadatelově svobodě rozšiřovat svůj oběžník a novinové výstřižky. Všechny tři národní soudy, které se zabývaly podstatou žalo-

by pana Jacubowského, byly jednotné v jejím posuzování jako jednání nekalé soutěže při porušení „přijatelných morálních pravidel“, vzhledem k tomu, že podle jejich názoru bylo zaměřeno hlavně na odlákání klientů DDP k agentuře založené později. Jejich rozsudky byly zásadně založeny na znění oběžníku, zejména jeho posledního odstavce, ve kterém, podle jejich rozhodnutí, rozesílatel jasně vyjádřil své přání založit osobní obchodní vztahy s adresáty. Národní soudy dále spoléhaly na svědeckou výpověď, že i před rozesláním oběžníku žadatel plánoval založit si svou vlastní zpravodajskou agenturu (viz odstavce 10., 15., 17. a 19. výše). Důkazy předložené a provedené u Soudu tento závěr nevyvracejí.

28. Všechny tři domácí soudy vzaly v úvahu skutečnost, že pan Jacubowski byl osobně napaden v tiskovém prohlášení, které učinil bývalý zaměstnavatel. Avšak s ohledem na výše uvedené skutečnosti soudy tomuto přisoudily menší důležitost než tomu, co považovaly za zásadní rys, zejména podstatný soutěžní účel výkonu práva. Ve své zveřejněné odpovědi se pan Jacubowski detailně vyjádřil k hlavním obviněním obsaženým v tiskovém prohlášení DDP, ale obsah jeho odpovědi byl od oběžníku podstatně odlišný (viz odstavec 13. výše).

29. V poslední řadě je nutno zdůraznit, že napadené rozhodnutí soudu nešlo dále než k zákazu rozšiřování oběžníku. Odvolací soud v Düsseldorfu zamítl žádost DDP o vydání rozhodnutí, spočívajícího v zákazu uloženému panu Jacubowskému systematicky kritizovat DDP. Jeho právo projevovat své názory a bránit sám sebe jinými prostředky zůstalo zachováno. Zásah do jeho práv, na který si stěžoval, nemůže být považován za nepřiměřený.

30. Z výše uvedených důvodů nelze dospět k názoru, že německé soudy překročily svou míru uvážení, jež náleží národním úřadům, a nedošlo tedy k porušení článku 10.

Z těchto důvodů Soud:

Potvrzuje šesti hlasy ku třem, že zde nedošlo k porušení článku 10.

Rozsudek byl vyhotoven v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášen na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu 23. června 1994.

Herbert PETZOLD

výkonný tajemník Soudu

Rolv RYSSDAL

předseda

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
22. února 1994
VĚC BURGHARTZ
(Rozsudek ve věci Burghartz versus Švýcarsko)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a příslušných ustanovení Jednacího řádu, jako Senát, který tvořili následující soudci: R. Ryssdal, předseda, Thór Vilhjálmsson, F. Gölcüklü, L.– E. Pettiti, C. Russo, N. Valticos, J. M. Morenilla, A. B. Baka, L. Wildhaber, a dále M. A. Eissen, tajemník Soudu, a H. Petzold, zástupce tajemníka Soudu, po poradě Senátu, která se konala dne 25. srpna 1993 a 24. ledna 1994, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Příklad byl Soudu předán Evropskou komisí pro lidská práva („Komise“) 11. prosince 1992 a vládou Švýcarské konfederace („Vláda“) dne 8. ledna 1993 během tříměsíční lhůty, stanovené článkem 32 odst. 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 16213/90) proti Švýcarsku podle článku 25 paní Sussannou Burghartzovou a panem Albertem Burghartzem dne 26. ledna 1990. Požadavek komise vycházel ze článků 44 a 48 a prohlášení, jímž Švýcarsko uznalo obligatorní pravomoc tohoto Soudu (článek 46). Stížnost vlády odkazovala na články 45, 47 a 48. Cílem žádosti a stížnosti bylo vydání rozhodnutí o tom, zda skutková zjištění případu zakládají porušení povinností odpovědným státem ve smyslu článku 8 a 14 Úmluvy.

2. V odpovědi na dotaz učiněný v souladu s ust. 33 § 3 (d) Jednacího řádu žadatelé uvedli, že si přejí zúčastnit se soudního řízení, a ustanovili právního zástupce, který je bude zastupovat (ust. 30) a kterému předseda umožnil používání německého jazyka (ust. 27 § 3).

3. Do Senátu, který měl být sestaven, byl z moci úřední jmenován pan L. Wilhaber, zvolený soudce švýcarské národnosti (článek 43 Úmluvy), a pan R. Ryssdal, předseda Soudu (ust. 21 § 3 /b/). Dne 29. ledna 1993 za přítomnosti tajemníka Soudu předseda vylosoval jména dalších sedmi členů, a to panů Thór Vilhjálmssona, F. Gölcüklüho, L. – E. Pettitiho, N. Valticose, I. Foighela, J. M. Morenilly a A. B. Baky (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 4 Jednacího řádu). Poté náhradní soudce pan C. Russo zaujal místo pana Foighela, který nebyl schopen účastnit se dalšího projednávání případu (ust. 22 § 1 a ust. 24 odst. 1).

4. Pan Ryssdal z titulu funkce předsedy Senátu (ust. 21 § 5) prostřednictvím tajemníka Soudu konzultoval se zástupcem Vlády, právním zástupcem žadatelů a delegátem Komise postup soudního řízení (ust. 37 § 1 a ust. 38). Na základě toho tajemník Soudu v tomto pořadí obdržel dne 16. června 1993 vyjádření žadatelů a Vlády.

5. V souladu s rozhodnutím předsedy Senátu se veřejné zasedání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 23. srpna 1993. Soud předtím vykonal přípravné řízení.

Před Soud předstoupily tyto osoby:

(a) za Vládu:

P. Boillat, předseda sekce pro záležitosti evropského a mezinárodního práva, Spolkový úřad pro spravedlnost – zástupce vlády, R. Reusserová, předsedkyně oddělení pro základní soukromé právo, Spolkový úřad pro spravedlnost, F. Schürmann, zástupce předsedy sekce pro záležitosti evropského a mezinárodního práva, Spolkový úřad pro spravedlnost – poradci;

(b) za Komisi:

E. Busuttill – delegát;

(c) za žadatele:

E. Freivogelová, advokátka – právní zástupce.

Soud vyslechl úvodní přednesy pana Busuttilla, pana Boillata a slečny Freivogelové.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Okolnosti případu

6. Žadatelé, kteří jsou švýcarskými státními příslušníky, žili společně od roku 1975 v Basileji. V roce 1984 uzavřeli v Německu sňatek a paní Burghartzová měla též německé občanství. V souladu s německým právem (článek 1355 občanského zákoníku) si zvolili jako své společné příjmení příjmení manželčino „Burghartz“; manžel využil svého práva uvádět své vlastní příjmení před příjmením společným a sám sebe nazýval „Schnyder Burghartz“.

7. Švýcarská matrika (Zivilstandsamt) zapsala „Schnyder“ jako jejich společné příjmení, pár požádal o změnu společného příjmení na „Burghartz“ a manželova příjmení na „Schnyder Burghartz“. Dne 6. listopadu 1984 oblastní rada (Regierungsrat) Basilej – venkov jejich žádost zamítla.

8. Dne 26. října 1988 žadatelé podali další žádost kantonálnímu oddělení spravedlnosti (Justizdepartement) v Basileji – město, a to na základě novely občanského zákoníku, týkající se důsledků uzavření manželství, která byla přijata 5. října 1984 a nabyla účinnosti 1. ledna 1988 (viz odstavec 12. níže). Dne 12. prosince 1988 byla jejich žádost znovu zamítnuta s odůvodněním, že nepoukázali na žádné vážné nesnáze, způsobené užíváním příjmení „Schnyder“. Kromě toho nelze vzhledem k neexistenci přechodných ustanovení použít článek 30 odst. 2 občanského zákoníku u párů, které uzavřely sňatek přede dnem 1. ledna 1988. Konečně podle nového článku 160 odst. 2 může vlastní příjmení uvádět před společné příjmení jen manželka (viz odstavec 12. níže).

9. Žadatelé podali odvolání (Berufung) u Spolkového soudu (Bundesgericht), kde si mimo jiné stěžovali na porušení nového článku 30 a 160 odst. 2 občanského zákoníku a článku 4 odst. 2 Spolkové ústavy (viz níže uvedené odstavce 11. a 12.). Dne 8. června 1989 Spolkový soud toto odvolání zčásti připustil. Zatímco odmítl použití druhého odstavce článku 30, který se vztahuje jen na zasnoubené páry a nemá retroaktivní účinky, soud rozhodl, že v tomto jednotlivém případě zde existovaly důležité okolnosti, opravňující použití odstavce 1 tak, aby žadatelům bylo umožněno používat jméno „Burghartz“; kromě věku a povolání obou žadatelů je nutné vzít v úvahu také rozdílnou úpravu mezi příslušným švýcarským a německým systémem, jež vynikla tím více, že je Basilej hraničním městem. Pokud se týče žádosti pana Burghartze o umožnění užívání jména „Schnyder Burghartz“, nelze pro toto hledat oporu v ustanovení článku 160 odst. 2 občanského zákoníku; z historie návrhu zákona je zřejmé, že švýcarský parlament z důvodu péče o zachování jednotnosti rodiny a z důvodu nepřerušování tradice nikdy nesohlasil s absolutní rovností mezi manžely ve výběru jména, a z toho důvodu úmyslně omezil právo připojovat svá vlastní příjmení k příjmení manželů pouze na manželky. Toto pravidlo tedy nemůže analogicky připustit, aby manžel v rodině užíval příjmení své manželky. Nic však nebrání panu Burghartzovi užívat zdvojené jméno (viz níže uvedený bod 13.) nebo dokonce neformálně uvádět své příjmení před příjmením manželčiny.

10. Podle žadatele od té doby v mnoha oficiálních dokladech, zejména v jeho doktorském diplomu z oboru historie, nebyla část jeho příjmení „Schnyder“ obsažena.

II. Rozhodné domácí právo

11. Článek 4 odst. 2 švýcarské Spolkové ústavy stanoví: „Muži a ženy mají stejná práva. Rovnost je jim zaručena zákonem, zejména s ohledem na rodinu, vzdělání a práci....“

12. Příslušná ustanovení nového občanského zákoníku, jež vstoupila v platnost dne 1. ledna 1988, znějí:
Článek 30

(1) Vláda kantonu místa bydliště může v případě, že existuje řádný důvod, povolit osobě změnu jejího příjmení.

(2) Zasnoubené páry jsou oprávněny, jestliže o to požádají a prokáží oprávněný zájem, nést jako společné příjmení příjmení manželčino, a to od doby vykonání svatebního obřadu.

Článek 160

(1) Manželské páry používají jako společné příjmení příjmení manžela.

(2) Nevěsta však může učinit vůči matrikáři prohlášení o tom, že si přeje ponechat si své příjmení, které měla až do doby sňatku, a za ním pak uvádět příjmení společné.

Článek 270

(1) Děti narozené manželským párům ponesou jejich společné příjmení.

Článek 8a závěrečné části

Do jednoho roku od nabytí platnosti tohoto nového zákona může žena, která vstoupila do manželství podle dřívějšího zákona, vůči matrikáři učinit prohlášení o tom, že si přeje uvádět své příjmení, které měla do doby sňatku, před příjmením společným.

13. Podle zvyku uznávaného v precedenčním právu mohou manželské páry také uvádět příjmení manželky za příjmení manžela tak, že tato příjmení spojí pomlčkou. Toto zdvojené jméno (Allianzname) se však nepovažuje za zákonné společné příjmení (Spolkový soud, rozsudek ze dne 29. května 1984, rozsudky Švýcarského spolkového soudu, svazek 110 II 99).

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

14. Pan a Paní Burghartz podali Komisi dne 26. ledna 1990 stížnost opírající se o článek 8 a 14 Úmluvy.

15. Komise prohlásila stížnost (č. 16213/90) za přípustnou dne 19. února 1992. Ve své zprávě ze dne 21. října 1992 (ve smyslu článku 31) vyjádřila své stanovisko osmnácti hlasy k jednomu o tom, že zde došlo k porušení článku 14 ve spojení se článkem 8, a třinácti hlasy k šesti o tom, že není nutné zkoumat případ samostatně podle článku 8.

PRÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Předběžné námitky Vlády

A. Otázka, zda první žadatel je či není obětí

16. Stejně jako před Komisí Vláda na prvním místě napadala to, že by paní Burghartz byla obětí ve smyslu článku 25 Úmluvy. V tomto případě nebyl odmítnutím žádosti jako jediného předmětu sporu dotčen nikdo jiný než pan Burghartz, neboť jeho žena získala u Spolkového soudu zadostiučinění, jímž jí bylo povoleno ponechat si své dívčí jméno (viz výše uvedený odstavec 9.).

17. Žadatelé poukazovali na osobní zájem paní Burghartzové na úspěchu žaloby jejího manžela. Jelikož si společně s ním vybrala jméno „Burghartz“ jako společné příjmení, považovala se za přímo odpovědnou za to, že její manžel ztratil své příjmení „Schnyder“ a že tím jejich manželský život mohl trpět. Komise byla též názoru, že se tato otázka dotýká jich obou.

18. Soud zdůraznil, že tento případ začal společnou žádostí pana a paní Burghartzových o změnu jejich společného příjmení a současně příjmení manželova. Soud vzal v úvahu pojetí rodiny, převažující v systému Úmluvy (viz mezi jinými a mutatis mutandis rozsudek Marckx versus Belgie ze dne 13. června 1979, Serie A č. 31, strany 14–15, § 31, a rozsudek Beldjoudi versus Francie ze dne 26. března 1992, Serie A č. 234 –A, str. 28, § 76), a dospěl k názoru, že paní Burghartzová je oprávněna považovat se za oběť napadeného rozhodnutí, a to přinejmenším nepřímo. Námitka proto musí být zamítnuta.

B. Vyčerpání opravných prostředků dle domácího práva

19. Vláda, která vznesla tuto otázku před Komisí, namítala, že žadatelé nevyčerpali opravné prostředky podle domácího práva, protože se ve svém odvolání (Berufung – viz výše uvedený odstavec 9.) neopírali ani o články 8 a 14 Úmluvy, ani nepodali odvolání podle veřejného práva.

20. Soud vzal na vědomí, že Spolkový soud je podle článku 113 odst. 3 švýcarské ústavy povinen aplikovat zákony schválené Spolkovým shromážděním. Je výslovně zakázáno odkládat účinky takových zákonů, jež by se mohly později ukázat být v rozporu s Ústavou. Tento zákaz byl, jak se zdá, současným precedenčním právem rozšířen na případy, ve kterých dochází ke střetu mezi takovým zákonem a smlouvou. Je-li tomu tak, pak nemůže být žadatel viněn z toho, že své odvolání opřel pouze o domácí právo – články 30 a 160 občanského zákoníku, článek 8a závěrečné části tohoto zákoníku a článek 4 odst. 2 Ústavy – je zřejmé, že jejich argumenty byly v podstatě shodné s těmi, které předložili Komisi. Pokud se týče odvolání podle veřejného práva, jeho podpůrná povaha brání tomu, aby bylo v této instanci považováno za odpovídající opravný prostředek, který by žadatel byl podle článku 26 Úmluvy také povinen vyčerpat. Ve smyslu výše uvedeného je nutné také tuto námitku zamítnout.

II. Údajné porušení článku 14 úmluvy společně s článkem 8 Úmluvy

21. Žadatelé se opírali o článek 8, a to jak samostatně, tak společně s článkem 14.

Čl. 8 stanoví:

1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a je to v demokratické společnosti nezbytné v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti nebo hospodářského blahobytu země, pro předcházení nepokojům a zločinnosti, pro ochranu zdraví nebo morálky nebo pro ochranu práv a svobod jiných.

Článek 14 stanoví:

Užívání práv a svobod stanovených touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo postavení. Podle povahy stížností považuje Soud, stejně jako Komise, za vhodné zkoumat případ přímo podle článku 14 společně se článkem 8.

A. Použitelnost

22. Vláda namítala, že tato dvě ustanovení nejsou použitelná. Od doby, kdy dne 1. 11. 1988 vstoupil v plat-

nost Protokol č. 7, se rovnost manželů ve volbě příjmení řídila výlučně článkem 5 tohoto Protokolu, stanovícím rovnost práv a povinností soukromoprávního charakteru mezi manžely, a to jakolex specialis. Při ratifikaci tohoto Protokolu Švýcarsko učinilo výhradu, která stanoví, inter alia, že po nabytí platnosti novelizovaných ustanovení švýcarského občanského zákoníku dne 5. října 1984 se ustanovení článku 5 Protokolu č. 7 použije, a to za podmínek ustanovení spolkového zákona, týkajících se společného příjmení (článek 160 občanského zákoníku a článek 8a jeho závěrečné části)... Zkoumání tohoto případu společně podle článku 14 a 8 by se tak rovnalo ignorování této výhrady, jež splňuje požadavky článku 64 Úmluvy.

23. Soud poukázal na to, že podle článku 7 Protokolu č. 7 je nutné článek 5 považovat za dodatek k Úmluvě, včetně článku 8 a 60. Stejně tak není možné článek 8 nahradit nebo omezit jeho rozsah (viz, mutatis mutandis, rozsudek ve věci Ekbatani versus Švédsko ze dne 26. května 1988, Série A č. 134, str. 12–13, § 26). Přesto je nutné určit, zda se článek 8 na okolnosti případu vztahuje.

24. Na rozdíl od některých jiných mezinárodních instrumentů, jako je Mezinárodní úmluva o občanských a politických právech (článek 24 odst. 2), Úmluva o právech dítěte ze dne 20. listopadu 1989 (článek 7 a 8) nebo Americká konvence o lidských právech (článek 18), článek 8 Úmluvy neobsahuje výslovné ustanovení o jménech. Jako prostředek osobní identifikace a jako spojení s rodinou se však jméno osoby dotýká jejího soukromého a rodinného života. Skutečnost, že společnost a stát mají zájem na regulaci užívání jmen, toto nevylučuje, jelikož jsou tyto veřejnoprávní aspekty slučitelné se soukromým životem, představovaným také určitým stupněm práv na navazování a rozvíjení vztahů s jinými lidskými bytostmi jak v oblasti profesionální nebo obchodní, tak i v oblastech ostatních (viz mutatis mutandis, rozsudek Niemiets versus Německo ze dne 16. prosince 1992, Serie A č. 251–B, strana 33, § 29). Upřesnění žadatelova příjmení, pod kterým se stal známým v akademických kruzích, může v tomto případě vážně ovlivnit jeho kariéru. Proto se uplatní článek 8.

B. Harmonizace

25. Pan a paní Burghartzovi si stěžovali, že úřady upřely panu Burghartzovi právo uvádět své vlastní příjmení před společné příjmení, ačkoliv švýcarské právo tuto možnost dává vdaným ženám, které si zvolily příjmení manžela jako společné příjmení. Uváděli dále, že toto mělo za následek diskriminaci na základě pohlaví, což odporuje článku 14 ve spojení s článkem 8. Komise tento názor v podstatě sdílela.

26. Vláda uznala, že sporným bodem bylo rozdílné zacházení na základě pohlaví, avšak namítala, že to bylo vedeno objektivními a rozumnými úvahami, které zabránily tomu, aby toto zacházení bylo jakkoliv diskriminující. Tím, že stanovila, že by rodiny podle obecného pravidla měly nést příjmení manžela (článek 160 odst. 1 občanského zákoníku), švýcarská legislativa úmyslně zvolila tradiční uspořádání, v němž se jednotnost rodiny odráží ve společném jménu. A pouze za účelem zmírnění přísnosti této zásady taktéž stanovila pro vdané ženy právo předradit před příjmení svého manžela své vlastní příjmení (článek 160 odst. 2 občanského zákoníku). Na druhé straně nebyl oprávněný protichůdný postup ve prospěch ženatého muže, který se – stejně jako pan Burghartz – úmyslně a plně si vědom následků dovolával článku 30 odst. 3 občanského zákoníku při změně svého příjmení na příjmení své manželky. Bylo to tím více neoprávněné, jelikož neexistovalo nic, co by bránilo manželovi, byť za těchto okolností, používat své příjmení jako část zdvojeného jména nebo neformálně i jinak.

27. Soud zdůrazňuje, že podpora rovnosti obou pohlaví je v dnešní době hlavním cílem členských států Rady Evropy; to znamená, že by musely být uvedeny velmi pádné důvody, aby mohlo být rozdílné zacházení pouze na základě pohlaví považováno za slučitelné s Úmluvou (viz, jako nejčerstvější rozhodnutí, rozsudek ve věci Schuler-Zgraggen versus Švýcarsko ze dne 24. června 1993, Serie A, č. 263, str. 21–22, § 67).

28. Na podporu systému, který je předmětem stížnosti, se Vláda především opírala o snahu švýcarské legislativy o to, aby se jednotnost rodiny odrážela v jednom společném příjmení. Soud o této námitce není přesvědčen, neboť jednotnost rodiny se nebude odrážet o nic méně v případě, že si manžel přidá své vlastní příjmení k příjmení manželčiny, jež si zvolili jako své společné příjmení, než při opačném postupu, umožněném občan-

ským zákoníkem. Za druhé, není možné říci, že je zde skutečná tradice. Vdané ženy požívají práva, jehož se žadatel domáhá, teprve od roku 1984. V každém případě je nutné Úmluvu vykládat ve světle současných podmínek, zejména ve světle důležitosti zásady nediskriminace. Neexistuje ani žádný rozdíl, který by byl odvozován od možnosti manželů vybrat si jedno z jejich příjmení jako příjmení společné a preferovat je před druhým příjmením. Na rozdíl od toho, co tvrdila Vláda, nelze říci, že to představuje větší rozvážlivost na straně manžela než na straně manželky. Je proto neoprávněné stanovit různé důsledky pro různé případy. Pokud se týče typů příjmení, jako je zdvojené příjmení nebo jiný neformální způsob užívání, sám Spolkový soud je rozlišoval od zákonného společného příjmení, jež se smí jako jediné objevit v úředních osobních záznamech. Z toho důvodu tato nemohou být považována za jemu rovnocenná.

29. V souhrnu postrádá rozdílné zacházení, jež je předmětem stížnosti, objektivní a rozumné odůvodnění, a proto je v rozporu s článkem 14 společně s článkem 8.

30. S ohledem na tento závěr, Soud stejně jako Komise nepokládá za nezbytné určit, zda zde též došlo k porušení článku 8 samostatně.

III. Použití článku 50 Úmluvy

31. Podle článku 50:

Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření, přijaté soudním nebo jakýmkoliv jiným orgánem Vysoké smluvní strany, je zcela nebo částečně v rozporu s povinnostmi, vyplývajícími z ... Úmluvy a jestliže vnitrostátní právo této strany umožňuje jen částečné odstranění následků takového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.

32. Žadatelé požadovali jen náklady právního zastoupení před národními orgány a institucemi ve Strasbourgu ve výši 31.000 švýcarských franků (CHF). Vláda shledala tuto částku neúměrně vysokou a navrhla její snížení na CHF 10.000. Delegát Komise ji taktéž považoval za příliš vysokou.

33. Soud věc zvážil ve světle pozorování těch, kteří vystoupili před Soudem, a ve světle kritérií stanovených svým precedenčním právem. Provedl posouzení na základě ekvity a přiznal žadatelům CHF 20.000 za náklady a výdaje.

Z těchto důvodů Soud

1. zamítá jednomyslně veškeré předběžné námitky Vlády;
2. potvrzuje šestí hlasy ku třem, že na tento případ se vztahuje článek 8;
3. potvrzuje pěti hlasy ku čtyřem, že zde došlo k porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 8;
4. potvrzuje jednomyslně, že není nutné určit, zda též došlo k porušení článku 8 samostatně;
5. rozhodl jednomyslně, že Švýcarsko je povinno uhradit žadatelům do 3 měsíců 20.000 (dvacet tisíc) švýcarských franků jako náklady a výdaje;
6. zamítá jednomyslně zbývající nároky na přiměřené zadostiučinění.

Rozsudek byl vyhotoven v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášen během veřejného zasedání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu 22. února 1994.

Marc-André EISSEN

Rolv RYSSDAL

tajemník Soudu

předseda

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

23. listopadu 1993

VĚC A.

(Rozsudek ve věci A. versus Francie)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a příslušných ustanovení Jednacího řádu, jako Senát, který tvořili následující soudci: R. Ryssdal, předseda, Thór Vilhjálmsson, L. – E. Pettiti, B. Walsh, R. Macdonald, C. Russo, J. De Meyer, J. M. Morenilla, Sir John Freeland, a dále M. – A. Eissen, tajemník Soudu, a H. Petzold, zástupce tajemníka Soudu, po neveřejné poradě Senátu, která se konala 22. června a 26. října 1993, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Příklad byl Soudu předán Evropskou komisí pro lidská práva („Komise“) 26. října 1992 v tříměsíční lhůtě podle článku 32 odst. 1 a článku 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 14838/89) proti Francouzské republice, předložené Komisi podle článku 25, které učinila paní A. dne 15. února 1989. Žadatelka žádala Soud o utajení své totožnosti. Požadavek Komise vycházel ze článků 44 a 48 a z prohlášení, jímž Francie uznala obligatorní pravomoc tohoto Soudu (článek 46). Cílem žádosti bylo vydání rozhodnutí o tom, zda skutková zjištění případu zakládají porušení povinností odpovědným státem ve smyslu článku 8.

2. V odpovědi na dotaz učiněný v souladu s ust. 33 § 3 (d) Jednacího řádu žadatelka uvedla, že si přeje zúčastnit se soudního řízení, a ustanovila právního zástupce, který ji bude zastupovat (ust. 30).

3. Do Senátu, který měl být sestaven, byl z moci úřední jmenován pan L. – E. Pettiti, zvolený soudce francouzské národnosti (článek 43 Úmluvy) a pan R. Ryssdal, předseda Soudu (ust. 21 § 3 /b/). Dne 30. října 1992 za přítomnosti tajemníka Soudu předseda vylosoval jména dalších sedmi členů, a to pánů Thór Vilhjálmssona, B. Walshe, R. Macdonalda, C. Russoa, J. De Meyera, J. M. Morenilly a Sira Johna Freelanda (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 4).

4. Pan Ryssdal z titulu předsedy Senátu (ust. 21 § 5) prostřednictvím tajemníka Soudu konzultoval se zástupcem francouzské vlády („Vláda“), právním zástupcem žadatelky a delegátem Komise postup soudního řízení (ust. 37 § 1 a 38). Na základě toho tajemník Soudu obdržel vyjádření žadatelky dne 9. února 1993 a vyjádření Vlády dne 30. dubna. Dne 25. května jej tajemník Komise informoval, že delegát Komise přednese svá stanoviska ústně.

5. V souladu s rozhodnutím předsedy Senátu se veřejné zasedání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu 21. června 1993. Soud předtím vykonal přípravné řízení. Před soud předstoupily tyto osoby:

(a) za Vládu:

B. Gain, předseda sekce pro lidská práva, oddělení právních záležitostí, Ministerstvo zahraničních věcí – zástupce, M. Picardová, vrchní rada, přidělená do oddělení právních záležitostí, Ministerstvo zahraničních věcí, M. Pautiová, předsedkyně Úřadu komparativního a mezinárodního práva, veřejných svobod a oddělení právních záležitostí, Ministerstvo vnitra, D. Kincher, vrchní rada, přidělený do oddělení trestních věcí a milostí, Ministerstvo spravedlnosti – poradci;

(b) za Komisi:

J. – C. Geus – delegát;

(c) za žadatelku

H. Dussaud, advokát – poradce.

Soud vyslechl úvodní přednesy pánů Gaina, Geuse a Dussauda.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Zvláštní okolnosti případu

6. Paní A., francouzská státní příslušnice, je kardioložkou a žije v Paříži.

7. Dne 23. července 1981 ji pařížský vyšetřující soudce spolu s pěti dalšími osobami, včetně pana Serge Gehrlinga, obžaloval z pokusu o vraždu, porušení zákona o zbraních a munici a porušení zákona ze dne 25. července 1980, o ochraně a kontrole jaderných látek. Stejného dne ji vzal vyšetřující soudce do vazby. Byla propuštěna za podmínky soudního dohledu dne 26. března 1982 rozhodnutím obžalovacího senátu pařížského odvolacího soudu. Dne 7. března 1991 soudce vydal usnesení, že zde nejsou důvody zakládající trestní odpovědnost šesti obžalovaných, včetně žadatelky, a to vzhledem k nedostatečným důkazům svědčícím proti nim.

A. Napadané záznamy a podání stížnosti žadatelkou

8. V červenci nebo srpnu 1980 přišel pan Gehrling na ředitelství pařížské policie. Informoval divizního komisaře (commissaire divisionnaire) pana Aimé-Blanca, vedoucího Centrálního úřadu pro předcházení závažným trestným činům, že ho paní A. najala, aby zabil pana Pierra De Vargu, který byl sám obžalován v souvislosti s pokusem vraždy prince Jeana de Broglie a byl ve vazbě ve vězení Santé v Paříži. Pan Gehrling se nabídl, že zavolá paní A. domů, aby s ní projednal možné způsoby vykonání trestného činu a aby pořídil záznam telefonického rozhovoru. Divizní komisař nabídku pana Gehrlinga přijal. Jakmile byla nahrávka v jeho držení, informoval své nadřízené o hrozbě panu De Vargovi, ale nevedl totožnost svého informačního zdroje ani se nezmínil o existenci kazety.

9. Při výslechu dne 22. září 1981 v souvislosti s vyšetřováním případu pokusu z vraždy pana De Vargy divizní komisař Aimé-Blanc řekl vyšetřujícímu soudci: „Gehrling zavolal (paní A.) ve 22.30 z mé kanceláře. Přiměl ji, aby hovořila o případu, a rozhovor trval dobrou čtvrt hodinu. Tento rozhovor jsem nahrál na magnetofon. Záznam jsem si ponechal a je vám k dispozici.... Chtěl bych ujasnit, že jsem o tomto magnetofonovém záznamu neinformoval svého nadřízeného.“ Příští den tento záznam podle pokynu předal vyšetřujícímu soudci.

10. Dne 9. listopadu 1981 podala paní A. stížnost spolu s žádostí, aby se mohla připojit jako poškozená strana (constitution de partie civile) k řízení vedenému proti panu Gehrlingovi a diviznímu komisaři Aimé-Blancovi pro porušení jejího soukromí a porušení důvěrnosti telefonní komunikace. Tuto stížnost opírala o ust. § 368, § 369 a § 378 trestního zákona a článek L. 42 poštovního a telekomunikačního zákoníku (viz níže uvedené odstavce 18. a 22.).

B. Vyšetřování stížnosti

1. Před vyšetřujícím soudcem

11. Dne 28. ledna 1985 soudce přidělený k vyšetřování případu vydal usnesení, že skutková zjištění nezakládají trestní odpovědnost. V úvodu prohlásil, že nahraný rozhovor se netýkal soukromého života: „... trestné činy (délits) podle ust. § 368 – 1 a 369 trestního zákona vyžadují nejen skutečný zásah do soukromého života jiné osoby, ale také úmysl porušit základní osobnostní práva. ... V tomto případě přepis záznamu získaný Sergem

Gehrlingem ukazuje, že to, co (paní A) řekla, kromě několika spontánních poznámek, nevztahujících se k základnímu předmětu rozhovoru, nesouviselo s citovým nebo osobním životem stěžovatelky.“ V otázce údajného porušení článku L. 42 poštovního a telekomunikačního zákoníku soudce uvedl: „Toto ustanovení výslovně uvádí, že ochrana tajemství je rozšířena na osoby, které vedou telefonický rozhovor nebo jej přijímají, pouze v případě, že ani jedna z nich nesouhlasí s jeho zveřejněním. Vzhledem k tomu, že jeden z účastníků rozhovoru, Serge Gehrling, předáním záznam rozhovoru diviznímu komisaři Aimé-Blancovi vyjádřil souhlas vyžadovaný předchozím ustanovením, žádný trestný čin spáchaný nebyl.“

2. U obžalovacího senátu pařížského odvolacího soudu

12. Na základě odvolání paní A. obžalovací senát pařížského odvolacího soudu potvrdil dne 22. října 1985 shora uvedené usnesení s následujícím odůvodněním: „... vzhledem k tomu, že jeden z účastníků rozhovoru, Gehrling, souhlasil se zveřejněním (obsahu telefonického rozhovoru) tím, že jeho záznam dobrovolně předal diviznímu komisaři Aimé-Blancovi, nedošlo ke spáchání trestného činu (porušení důvěrnosti telefonických rozhovorů) a příslušné usnesení musí být v tomto ohledu potvrzeno. ... je zřejmé, že nahraný rozhovor mezi Gehrlingem a paní A. absolutně nesouvisí s citovým a osobním životem dotčené ženy. Naopak, Gehrling úmyslně směřoval a řídil konverzaci ke dvěma záležitostem, přípravě vraždy nebo plánu tajného pašování, tak, aby přiměl příjemce svého telefonického rozhovoru k potvrzení výpovědi, kterou učinil před divizním komisařem Aimé-Blancem ... Za těchto okolností se ukazuje, že se pan Gehrling nikdy nepokusil přimět paní A. k vyjádření tajemství jejího soukromého, citového, rodinného nebo fyzického života, a to vzhledem k tomu, že se snažil pouze získat prohlášení o faktech, představujících vážné porušení zákona, tedy záležitostech, jež nemohou být klasifikovány jako intimní.“

3. U kasačního soudu

13. Paní A. se odvolala z důvodu právní kvalifikace; stěžovala si mezi jiným na procesní chyby při jmenování členů obžalovacího senátu. Dne 11. května 1987 trestní oddělení odvolání připustilo a postoupilo případ pařížskému obžalovacímu senátu, jmenovanému odlišně.

4. U obžalovacího senátu pařížského odvolacího soudu

14. Dne 13. ledna 1988 obžalovací senát znovu potvrdil usnesení, že neexistuje žádný případ, a to s tímto odůvodněním: „Z přepisu magnetofonového záznamu pořízeného Gehrlingem v kanceláři komisaře Aimé-Blanca je zřejmé, že kromě několika spontánních poznámek, nevztahujících se k základnímu předmětu konverzace, slova pronesená (paní A.) v jejím bytě ukazují na plán spáchat vraždu a pašeráckou operaci. Gehrling úmyslně směřoval rozhovor k těmto dvěma tématům a systematicky k nim (paní A.) během telefonátu vracel. (Paní A.) byla takto položena série otázek, jimiž se Gehrling snažil potvrdit podezření, která vnesl před komisařem. Vzájemně si odpovídající výpovědi Luciena Aimé-Blanca a Serge Gehrlinga potvrzují, že Gehrling souhlasil se zveřejněním rozhovoru.“

I. Údajné narušení a zásah do intimní stránky soukromého života civilní strany

Čin trestný podle ust. § 368 trestního zákoníku vyžaduje především skutečný zásah do intimní stránky soukromého života jiné osoby. Protiprávní sledování nebo odposlouchávání musí zahrnovat situace, činnosti, postoje nebo slova odhalující stav mysli, pocitů, názorů nebo zaměstnání, kde je legitimní záměr důvěřovat omezenému okruhu osob, a které se vztahuje k rodinnému životu, osobním vztahům, osobním financím, myšlenkám, zdraví a volnému času. To není případ poznámek, které se týkají kriminálního spiknutí, jež pravděpodobně povede k útoku na život třetí osoby a narušení veřejného pořádku. V tomto případě tedy slova vyřčená paní A. v jejím domě a bez jejího vědomí zaznamenaná panem Gehrlingem, jenž ji zavolał pouze s jediným úmyslem projednat plán vraždy pana De Vargy, jejíž byla údajným iniciátorem, a který systematicky udržoval rozhovor na tomto předmětu a též na zamýšlené pašerácké operaci, nespadají do sféry soukromého života. Z toho

vyplývá, že pan Gehrling není vinen trestným činem (dělit) narušení soukromí. Za druhé – zadržení a zveřejnění záznamů nebo dokumentů získaných lstí nebo bez vědomí jiné osoby je trestné podle prvního odstavce ust. § 369 trestního zákona jen tehdy, když se vztahuje k intimní stránce osobního soukromého života této osoby. Magnetofonový záznam rozhovoru mezi žadatelkou a panem Gehrlingem obsahuje poznámky, které zřetelně nemají žádné spojení se soukromým životem dotčených osob. Proto Lucien Aimé-Blanc není vinen trestným činnem, z něhož byl obžalován.

II. Údajné porušení důvěrnosti telefonní komunikace

Zatímco trestným činem podle článku 42 poštovního a telekomunikačního zákoníku je, vyhradí-li třetí osoba obsah telefonátu, jehož důvěrnost je tímto ustanovením chráněna, toto přestává být trestné, souhlasí-li alespoň jeden z účastníků telefonního hovoru se zveřejněním jeho obsahu. Zde je nutné podotknout, že žadatelka v tomto ohledu nekritizovala rozhodnutí o tom, že skutková zjištění nezakládají trestní odpovědnost, že Lucien Aimé-Blanc není vinen tímto trestným činem, protože bylo při řízení rozhodnuto, že Serge Gehrling implicitně souhlasil s případným zveřejněním telefonického rozhovoru tím, že jím pořízený magnetofonový záznam dobrovolně předal za tímto jediným účelem.

5. U kasačního soudu

15. Paní A. podala další odvolání z hlediska právního posouzení, které kasační soud zamítl dne 8. listopadu 1988.

16. Prvním důvodem odvolání bylo porušení ust. § 191 trestního řádu a opět způsob ustavení pařížského obžalovacího senátu. Kasační soud vydal rozhodnutí, že odvolání je bezdůvodné.

17. Druhým důvodem odvolání bylo porušení ust. §§ 368 a 369 trestního zákona a ust. § 593 trestního řádu, vztahující se k důvodu uvedenému v usnesení, že skutková zjištění nezakládají trestní odpovědnost. Podání mělo následující znění: „... napadené rozhodnutí shledalo, že Aimé-Blanc a Gerhrling nespáchali trestný čin narušení soukromí paní A.; ... za prvé, akt narušení soukromí jiného je spáchán zaznamenáním slov vyřčených na soukromém místě a bez toho, že by hovořící osoba souhlasila s tím, aby její slovní projev byl zaznamenán. Za druhé, rozhodnutí, které .. uznává, ... že údajná domluva na vraždě nebyla jediným předmětem telefonického rozhovoru, ale které neuvádí prohlášení nesouvisející s tímto účelem, jež by se mohla výlučně vztahovat k soukromému životu žadatelky, neumožňuje kasačnímu soudu toto rozhodnutí revidovat a nemá podstatné náležitosti platného právního úkonu. A konečně, rozhodnutí, které uvádí, že slova vyřčená paní A. v jejím bytě ... nespádají do sféry jejího soukromého života, zatímco jinde shledává, že telefonická konverzace obsahovala spontánní poznámky nevztahující se k obecnému předmětu rozhovoru, a jež tak potvrzuje, že bylo učiněno prohlášení, které se mohlo týkat striktně jen soukromého života žadatelky, je tudíž rozporné a nemá náležitosti platného právního úkonu.“ Trestní oddělení prohlásilo podání odvolání za nepřípustné z následujících důvodů: „Znění napadeného rozhodnutí umožňuje kasačnímu soudu vyhovět a potvrdit, za účelem potvrzení usnesení vyšetřujícího soudce, že obžalovací senát, po prozkoumání všech skutečností udaných žadatelkou, reagoval na hlavní argumenty ve vyjádření obžalovacího senátu a uvedl důvody, na jejichž základě dospěl k názoru, že byl schopen dovodit, že podstatné náležitosti trestných činů, ze kterých byli obžalovaní obviněni, nebyly naplněny. Podle ust. § 575 trestního řádu, neodvolá-li se obžaloba, poškozená strana se nemůže samostatně odvolat (a napadat podstatu rozhodnutí na podporu odvolání ke kasačnímu soudu) proti rozhodnutí tohoto typu, i když tyto důvody vykazují právní vady nebo jsou rozporné.“

II. Příslušné domácí právo

A. Trestní zákon

18. Na tento případ se vztahují ustanovení tří paragrafů trestního zákona:

§ 368

„Je trestným činem, za nějž bude uložen trest odnětí svobody v rozpětí 2 měsíce a 1 roku a pokuta od 2.000 franků do 50.000 franků, nebo jen jeden z těchto trestů, úmyslně zasahovat do intimní stránky soukromého života jiné osoby: odposloucháváním, nahráváním nebo pomocí jakéhokoli zařízení rozšiřováním slov vyřčených na soukromém místě jinou osobou bez jejího souhlasu...“

§ 369

„Je trestným činem, za nějž bude uložen trest podle § 368, vědomě si ponechat, zveřejnit nebo úmyslně dovolit, aby byl dán na vědomí veřejnosti nebo třetí osobě, nebo veřejně či jinak užít záznam nebo dokument způsobem uvedeným v tomto článku...“

§ 378

„... kdo zveřejní tajemství jemu svěřené z důvodu jeho profese nebo postavení, nebo z důvodu dočasných či trvalých povinností, s výjimkou případů, kdy je taková osoba podle zákona povinná nebo zmocněna poskytovat informace, bude potrestán odnětím svobody od jednoho měsíce do 6 měsíců a pokutou od 500 franků do 15.000 franků...“

19. Od těchto událostí se odvíjelo příslušné precedenční francouzské právo a legislativa.

20. Rozsudkem případu Derrien ze dne 13. června 1989 trestní oddělení kasačního soudu potvrdilo, že „ačkoli ust. §§ 81 a 151 trestního řádu umožňují vyšetřujícímu soudci nařídít, při splnění určitých podmínek, odposlech nebo nahrávání telefonických rozhovorů, žádné zákonné ustanovení nezmocňuje úředníky v oddělení trestního vyšetřování k provádění těchto opatření ve spojení s předběžným policejním vyšetřováním“ (Bulletin criminel /Bull/ č. 254; Recueil Dalloz Sirey /D.S./ 1989, informations rapides, str. 219). Dne 24. listopadu 1989 kasační soud na plenárním zasedání prohlásil telefonické nahrávání, jež nebylo provedeno jako součást soudního vyšetřování, za neplatné: „... Na základě napadeného rozsudku a z důkazů v tomto řízení předložených vyplývá, že policie poté, co byla informována o tom, že Christian Baribeau byl účasten na obchodování s drogami a že měl zvláště zákazníka André Salmerona, ze své vlastní iniciativy požadovala na Salmeronovi, aby za telefonoval Baribeauovi za účelem domluvení schůzky pro předání drog a nahrál jejich rozhovor na kazetu, poté napsal o této operaci zprávu; to policii umožnilo v čase sjednaném pro schůzku sledovat Salmerona do Baribeaua domu a jeho obyvatele zatknout a provést prohlídku. Aby mohl odmítnout anulovat zprávu popisující odposlouchávání a zaznamenání této konverzace, kasační soud rozhodl, že policie nepoužila technické zařízení pro odposlech a že zaznamenala celou telefonickou konverzaci z účastnické stanice; při vynášení tohoto rozhodnutí, ač policie, o níž pan Baribeau nevěděl, bez povolení soudce odposlouchávala a zaznamenávala jeho hovory na jeho telefonní lince, odvolací soud nepřihlédl k výše uvedeným ustanovením.“ (Bull. č. 440; D.S. 1990, precedenční právo, str. 34)

21. Zákon č. 91–646 ze dne 10. července 1991, týkající se důvěrnosti telekomunikací nenovelizoval ust. §§ 368, 369 a 378 trestního zákona, ale zavedl nový § 186–1 tohoto znění: „Každý správce nebo zástupce veřejného úřadu, zástupce veřejných telekomunikací, provozovatel nebo jakýkoli zástupce nebo jiný provozovatel povolené telekomunikační sítě nebo jiný poskytovatel telekomunikačních služeb, který při plnění svých povinností nebo při příležitosti plnění svých povinností nařídí, uskuteční nebo napomůže za okolností nekrytých zákonem odposlech nebo zneužití dotyčné komunikace, přenášené nebo přijímané prostřednictvím telekomunikační technologie, nebo užije či vyradí obsah takové komunikace, bude potrestán trestem odnětí svobody od 3 měsíců do 5 let a pokutou od 5.000 do 10.000 franků...“

B. Poštovní a telekomunikační zákoník

22. Podle článku L. 42 poštovního a telekomunikačního zákoníku: „Každý, kdo bez svolení osoby provádějící komunikaci, nebo příjemce této komunikace, vyradí, zveřejní nebo použije obsah této komunikace přenášené radioelektrickými prostředky, nebo kdo odhalí její existenci, bude potrestán tresty uvedenými v ust. § 378 trestního zákona.“ Toto ustanovení bylo zrušeno výše uvedeným zákonem ze dne 10. července 1991.

C. Občanský zákoník

23. Ust. § 9 občanského zákoníku stanoví: „Každý má právo na respektování svého soukromého života. Soudce může, bez ohledu na právo náhrady utrpěných škod, nařídít jakákoli opatření, jako je zabavení, napojení se atd., která mohou zabránit narušování nebo vést k upuštění od narušování intimní stránky soukromého života; v případě nutnosti lze taková opatření nařídít dočasně.“

JEDNÁNÍ PŘED KOMISÍ

24. Paní A. podala Komisi stížnost dne 15. února 1989. Tvrdila, že záznam jednoho jejího telefonního rozhovoru nezohlednil její právo na respektování jejího soukromého života a korespondence, zaručeného článkem 8 Úmluvy.

25. Komise prohlásila stížnost (č. 14838/89) za přípustnou dne 30. března 1989. Ve své zprávě ze dne 2. září 1992 (ve smyslu článku 31) vyjádřila své stanovisko devíti hlasy k jednomu, že zde došlo k porušení článku 8.

Konečný návrh Vlády předložený Soudu

26. Ve svém vyjádření Vláda žádala Soud, aby rozhodl, „že stížnost byla podána po šestiměsíční lhůtě stanovené článkem 26 Úmluvy, případně že nebyly vyčerpány opravné prostředky dle domácího práva, případně, že stížnost je nedůvodná.“

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

II. Údajné porušení článku 8

27. Paní A. tvrdila, že je obětí porušení článku 8, podle kterého:

„1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a je to v demokratické společnosti nezbytné, v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti nebo hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, pro ochranu zdraví nebo morálky nebo pro ochranu práv a svobod jiných.“

A. Předběžné námitky Vlády

28. Vláda vznesla dvě námitky k přípustnosti žadatelčina případu tak, jak již učinila před Komisí.

1. Zda byla stížnost podána mimo lhůtu

29. Vláda především tvrdila, že stížnost byla podána pozdě. Podle názoru Vlády druhé rozhodnutí obžalovacího senátu pařížského odvolacího soudu (viz výše uvedený odstavec 14.) představovalo ve smyslu článku 26 in fine Úmluvy „poslední (domácí) rozhodnutí“ o údajném zásahu do soukromého života paní A. Odvolání

z hlediska právního posouzení nemělo šanci na úspěch, protože se strana domáhala zrušení odůvodnění usnesení, že skutková zjištění nezakládají trestní odpovědnost (ust. § 575 trestního řádu; kasační soud, trestní oddělení 22. ledna 1960, 24. července 1961 a 20. června 1985, Bull. č. 338, 351 a 238). V tomto smyslu šestiměsíční lhůta pro podání stížnosti u Komise začala běžet dne 13. ledna 1988, což je datum výše uvedeného rozhodnutí, a tudíž paní A. zahájila řízení ve Strasbourgu opožděně. Paní A. a Delegát Komise tuto námitku napadli.

30. Soud opakoval, že odvolání ke kasačnímu soudu je jeden z opravných prostředků, jenž by v zásadě měl být vyčerpán k tomu, aby byl dodržen článek 26. I když lze předpokládat, že v tomto specifickém případě nebude úspěšné, jeho podání nebylo zbytečným krokem. Jeho následkem bylo přinejmenším to, že byl odložen počátek běhu šestiměsíční lhůty (viz rozsudek B. versus Francie ze dne 25. března 1992, Serie A, č. 232 – C, strany 46–47, § 42). Námitka, že stížnost byla podána opožděně, tedy musí být zamítnuta.

2. Námitka nevyčerpání opravných prostředků dle domácího práva

31. Vláda alternativně tvrdila, že nedošlo k vyčerpání všech opravných prostředků dle domácího práva. Paní A. opomněla podat civilní žalobu u řádného soudu proti Gehrlingovi a případně proti diviznímu komisaři Aimé-Blancovi o odškodné a nezahájila řízení o náhradu škody u správních soudů, pokud se týče odpovědnosti státu za jednání způsobené jeho orgány.

32. Tak, jako žadatelka a Komise, Soud uvádí, že paní A. podala stížnost spolu s žádostí o připojení se k trestnímu řízení jako poškozená strana pro údajné narušení jejího soukromí a porušení důvěrnosti telefonní komunikace, a zúčastnila se těchto řízení až do jejich konce (viz výše uvedené odstavce 10. – 17.). Nelze ji kritizovat za to, že se neuchýlila k zákonným opravným prostředkům, jež by směřovaly přímo k témuž výsledku a v žádném případě neměly lepší šance na úspěch (viz *mutatis mutandis* rozsudek Crémieux v. Francie ze dne 25. února 1993, Série A č. 256 – B, str. 60, §30, a rozhodnutí Komise ze dne 29. října 1963 o přípustnosti stížnosti č. 1727/62, Boeckmans versus Belgium, Ročenka Úmluvy, svazek 6, strany 386–402). Proto i tato námitka nevyčerpání opravných prostředků dle domácího práva musí být též zamítnuta.

B. Podstata stížnosti

33. Paní A. byla názoru, že pořízení záznamu její telefonické konverzace s panem Gehrlingem bylo neslučitelné s jejím právem na respektování jejího soukromého života a korespondence, zaručených článkem 8.

1. Zda zde došlo k zásahu

34. Vláda zásadně napadala použitelnost článku 8; tvrdila, že zde nedošlo ani k narušení soukromí, ani k zásahu ze strany veřejného orgánu. K prvnímu bodu: Vláda poukázala na skutečnost, že dotčené nahrávání bylo provedeno z iniciativy a se souhlasem jednoho z účastníků rozhovoru; Vláda dále namítala, že se odposlouchávaný rozhovor týkal výlučně a úmyslně záležitostí – příprav k trestnému činu – které nespadají do rámce soukromého života. K druhému bodu: Vláda potvrdila, že pan Gehrling, jež byl jediný odpovědný za podněcování a provedení napadaného plánu, nebyl úředníkem francouzského státu a nejednal jeho jménem. Skutečnost, že veřejné orgány poskytly zdroje, jako je budova a vybavení, a neprotestovaly proti takovému činu, není dostatečná pro zbavení se odpovědnosti za narušování.

35. Komise i žadatelka tuto námitku odmítly. Byly toho názoru, že telefonický rozhovor neztratil nic ze svého soukromého charakteru jen z toho důvodu, že se týkal nebo mohl týkat veřejného zájmu. Kromě toho byl záznam pořízen na policejní stanici za pomoci divizního komisaře, který si pak pořízený záznam ponechal.

36. Soud má za to, že činnost napadená žadatelkou byla závislá na spolupráci pana Gehrlinga a pana Aimé-Blanc. Nelze je od sebe oddělit. První hrál rozhodující roli v zahájení a uskutečnění plánu o nahrání záznamu rozhovoru tím, že navštívil divizišního komisaře, a pak tím, že zatelefonoval paní A. Pan Aimé-Blanc byl úředník státního orgánu. Svou činností zásadně přispěl k provedení záměru tak, že poskytl na krátkou dobu svou kancelář, svůj telefon a magnetofon. Lze připustit, že o svých krocích neinformoval své nadřízené a k této akci si nevyžádal předchozí povolení vyšetřujícího soudce, ale jednal tak při plnění svých povinností vysokého policejního úředníka. Z toho vyplývá, že státní orgány byly v tomto případě účastny v takovém rozsahu, jenž zakládá odpovědnost Státu podle Úmluvy. V každém případě záznam představoval zásah a narušení, proti kterému měla žadatelka od francouzského právního systému právo na ochranu.

37. Dále se zásah nepochybně dotýkal práva paní A. na respektování její korespondence (viz mezi jiným rozsudek *Kruslin versus Francie* ze dne 24. dubna 1990, Serie A, č. 176-A, str. 20, § 26); Vláda toto víceméně nepochybnila. Za těchto okolností není nutné zvažovat, zda došlo též k ovlivnění jejího „soukromého života“.

2. Zda byl zásah oprávněný

38. Vláda přiznala, že zásah – pokud se vůbec o zásah jednalo – nebyl v „souladu s právem“. Nebyl v souladu s francouzským zákonem, jenž byl účinný v rozhodné době (1980), protože se neuskutečnil soudním postupem a nebyl nařízen vyšetřujícím soudcem. Následná legislativa – zákon ze dne 10. července 1991 (viz výše uvedený odstavec 22.) – prohlásila odposlech záznamu zmíněného typu za trestný čin.

39. Stejně jako Komise, tak i Soud je názoru, že napadený záznam neměl oporu v domácím právu; tudíž představuje porušení článku 8 Úmluvy. Na základě tohoto zjištění nepovažuje Soud za nutné rozhodovat o dodržení ostatních požadavků odstavce 2 výše uvedeného článku (viz mezi jiným a *mutatis mutandis*, rozsudek *Kruslin versus Francie*, citovaný výše, Serie A č. 176 – A, str. 25 § 37).

II. Uplatnění článku 50

40. Podle článku 50: „Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření, přijaté soudním nebo jakýmkoliv jiným orgánem Vysoké smluvní strany, je zcela nebo částečně v rozporu s povinnostmi vyplývajícími z ... Úmluvy a jestliže vnitrostátní právo této strany umožňuje jen částečné odstranění následků takového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přiznává v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Škoda

41. Paní A. požadovala 250.000 francouzských franků za údajnou škodu vzniklou nedodržením požadavků Úmluvy. Podle názoru Vlády mohla požadovat jen náhradu nepeněžitých škod a symbolické odškodné. Delegát Komise navrhoval, že by peněžitě odškodné mělo být dostačujícím nahrazením náhrady nákladů vynaložených z důvodu zásahu do jejího soukromého života.

42. Soud vyslovil názor, že žadatelka mohla utrpět jen nepeněžitě škody, ale domnívá se, že by jí tento rozsudek měl v tomto ohledu poskytnout přiměřené zadostiučinění.

B. Náklady a výdaje

43. Paní A. také požadovala náhradu nákladů a výdajů, jež nesla za prvé v řízeních před francouzskými soudy a pak za řízení před orgány Úmluvy (pan Dussaud: 60.000 franků plus daň z přidané hodnoty za její zastupování před vyšetřujícími orgány a ve Strasbourgu, pan Lemaitre: 9.000 franků za její dvě odvolání ke kasačnímu soudu). Delegát Komise její nárok podpořil; Vláda se nevyjádřila.

44. Se zřetelem ke kritériím, jež se uplatní v tomto případě, Soud přiznal žadatelce částku 50.000 franků za všechny její náklady a výdaje.

Z těchto důvodů Soud jednomyslně:

1. zamítá předběžné námitky Vlády;
2. potvrzuje, že došlo k porušení článku 8;
3. potvrzuje, že rozhodnutí o tomto porušení představuje přiměřené zadostiučinění za veškeré utrpěné škody nepeněžité povahy;
4. potvrzuje, že odpovědný Stát je povinen uhradit žadatelce do 3 měsíců 50.000 (padesát tisíc) francouzských franků na náklady a výdaje;
5. zamítá zbývající nároky na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění.

Rozsudek je vyhotoven v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášen během veřejného zasedání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu 23. listopadu 1993.

Marc-André EISSEN

tajemník Soudu

Rolv RYSSDAL

předseda

Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu

Vydává Nejvyšší soud ČR

Předseda redakční rady: JUDr. Pavel Kučera

Nakladatelství ORAC, s.r.o. Praha

Nakladatelská redakce: JUDr. Karel Havlíček

Překlad: JUDr. Michaela Strnadová, odborná spolupráce: Mgr. Andrea Löfflerová

Sazba: ARC Říčany

Tisk: MARKÉTA Vlašim

Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva vychází s laskavým finančním přispěním a organizační pomocí Centra pro demokracii a svobodné podnikání, Štěpánská 18, Praha 1

Index 47 301

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, přílohy sešit II/1995 (ročník XLVII) z 26. 10. 1995.

Vydává Nejvyšší soud ČR v nakladatelství ORAC, s.r.o., Praha.

Předseda redakční rady: JUDr. Pavel Kučera.

Adresa redakce: 657 37 Brno, Burešova 20, tel. 05/41321237.

Ročně vycházejí sešity 1 - 10 a sešit rejstříků.

Rozšiřuje, objednávky předplatného přijímá a informace o prodeji a odběru podává Nakladatelství ORAC, s.r.o., 106 00 Praha 10, Jabloňová 80.

Administrace nakladatelství ORAC: tel. 02/758716, 02/755843, fax 02/758720.

Podávání novinových zásilek povoleno: Česká pošta, s.p., Odštěpný závod PŘEPRAVA, Praha čj. 2969/95, dne 12. 9. 1995